

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Ensihoidon koulutusohjelma
Ensihoitaja AMK

Hiltunen Allan
Lahtinen Kai

TOIMINTAOHJE KESKI-SUOMEN PELASTUS- LAITOKSELLE POLIISIYHTEISTYÖTILANTEISIIN

TIIVISTELMÄ

Allan Hiltunen, Kai Lahtinen

Toimintaohje Keski-Suomen pelastuslaitokselle poliisiyhteistyötilanteisiin,
39 sivua, 4 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta

Sosiaali- ja terveysala, ensihoidon koulutusohjelma

Ensihoitaja AMK

Opinnäytetyö 2010

Ohjaajat: lehtori Simo Saikko, Saimaan ammattikorkeakoulu, palomestari Pauli Nurminen, Keski-Suomen pelastuslaitos

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää toimintaohje Keski-Suomen pelastuslaitoksen ja poliisin välisiin yhteistyötilanteisiin. Opinnäytetyön idea on syntynyt työelämän käytännön tehtävistä, joissa pelastustoimen, ensihoitopalvelun ja ensivasteen yksiköt toimivat yhdessä poliisin kanssa. Myös poliisitoimen organisaatiouudistus vuoden 2009 alussa on vaikuttanut tarpeeseen kehittää alueen viranomaisyhteistyötä. Ohjeen keskeinen päämäärä on ohjata yhteistoimintaa siten, että suorittajasta riippumatta saavutetaan laadukas lopputulos ja yhteistoiminta noudattaa yhdessä sovittuja ja luotuja toimintamalleja.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosasta, työskentelyn raporttiosasta ja toimintaohjeista Keski-Suomen pelastuslaitoksen, pelastustoimen, ensihoitopalvelun ja ensivasteen työntekijöille. Opinnäytetyön teoriaosassa esitellään yhteistoiminnan ymmärryksen kannalta keskeisiä käsitteitä, viranomaistoimintaa ja yhteistyötä ohjaavaa lainsäädäntöä, Keski-Suomen pelastuslaitoksen yhteistoimintaviranomaisia ja toimialuetta. Raportissa kerrotaan opinnäytetyöprosessin eteneminen ohjaustyöryhmän perustamisesta aina ohjeiden käyttöönottoon saakka. Lopuksi arvioidaan omaa oppimista, koko projektin onnistumista ja työelämälähtöisyyden täyttymistä sekä esitetään ajatuksia aiheen jatkotyöstämiselle.

Ohjeiden luomista edelsi yhteistyöviranomaisista koostuvan alueellisen ohjaustyöryhmän perustaminen, jonka tarkoituksena oli ohjeistuksen viitekehyksen luominen sekä koko kehittämisprosessin ohjaaminen ja valvominen ohjeiden rakentamisen edetessä. Ohjaustyöryhmään oli kutsuttu edustajat poliisista, pelastustoimesta, sairaanhoitopiiristä, ensihoitopalvelusta ja ensivasteesta sekä hätäkeskuksesta.

Kehittämistyön tuloksena pelastustoimelle, ensihoitopalvelulle ja ensivasteelle luotiin kullekin omat ohjeet, jotka huomioivat mahdollisimman kattavasti toimialojen erityyppisen käyttötarkoituksen yhteistoimintatilanteessa. Toimialasta riippumatta ohjeiden rakenne noudattaa yhtenäistä kaavaa: ilmentäen johtosuhteet, viestiliikenteen periaatteet sekä työturvallisuuskohdat.

Asiasanat: ensihoito, pelastustoimi, poliisi, toimintaohje, viranomaisyhteistyö

ABSTRACT

Allan Hiltunen, Kai Lahtinen

Strategy plan for police cooperation in work tasks for central Finland fire and rescue department, 39 pages, 4 appendices

Saimaa university of applied sciences, Lappeenranta

Health care and social service, degree programme in emergency nursing care

Final theses 2010

Instructors: senior lecturer Simo Saikko and fire master Pauli Nurminen

This thesis aims to establish an operating strategy for collaborative work tasks involving the units of Central Finland's Fire and Rescue Department and the police. The idea arose from practical professional tasks which require close cooperation between rescue services units, emergency care units, first response units and the police. Also the organizational reform in the Finnish police sector implemented in early 2009 encouraged the need for optimizing authority cooperation in the region. The main objective of the operating strategy is to guide authority cooperation in order to achieve, irrespective of any operator, high-quality results, as well as to ensure that authority cooperation conforms to mutually agreed and set procedures.

This thesis consists of the following parts: the theory part, the reporting part of the work process and the description of the operating strategy built up for the employees of Central Finland's Fire and Rescue Department, rescue services, emergency services and first response services. The theory part explains the key terms considered essential for understanding the cooperative work and legislation conducting authority operations and authority cooperation. The cooperative authorities and operating area of Central Finland's Fire and Rescue Department are introduced as well. The reporting part describes the progress of this study from the establishment of the working group to the introduction of the operating strategy. The conclusion discusses the learning process of the authors, the result of the project at large and the prospect of successful application of the results to work tasks. Also ideas for further study are suggested.

Prior to the building of the operating strategy, a regional working group consisting of cooperation authorities was established. The tasks of the working group included creating a context for the operating strategy as well as guiding and monitoring the progress of the strategy's development process. The working group consisted of representatives from the police, rescue services, Central Finland Health Care District, emergency care services, first response services and Emergency Response Centre.

As the result of this strategy development task, comprehensive guidelines were established individually to each operator, namely, rescue services, emergency services and first response services. This is because these services operate in distinct areas in cooperative tasks. The operating strategy's structure is uniform for each operator, describing the management relations and communication principles as well as issues related to safety at work.

Keywords: emergency care, rescue services, police, operating strategy, authority cooperation

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 VIRANOMAISTOIMINNAN KÄSITTEET	6
3 VIRANOMAISSYHTEISTYÖ SUOMESSA	10
3.1 Viranomaistoimintaa ja yhteistyötä ohjaava lainsäädäntö	10
3.2 Viranomaisradioverkko (VIRVE) yhteistyön kehittäjänä	11
3.3 Viranomaisyhteistyön kehittymiseen vaikuttaneet tapahtumat	12
3.4 Viranomaisyhteistyön kehittymiseen vaikuttaneet tehtävät	13
3.5 Taktinen ensihoito	15
4 VIRANOMAISSYHTEISTYÖ KESKI-SUOMESSA	16
4.1 Alueen esittely	16
4.2 Hätäkeskus	17
4.3 Pelastustoimi	18
4.4 Ensivaste	19
4.5 Ensihoito	19
4.6 Poliisi	21
5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	22
6 TOIMINTAOHJE POLIISI YHTEISTYÖTILANTEISIIN	22
6.1 Opinnäyteprojektin aikataulu	23
6.2 Toimintaohje-projektiin osallistuneet viranomaiset	23
6.3 Ongelmat toimintaohjeen kokoamisvaiheessa	26
6.4 Toimintaohjeen käyttöön ottaminen	27
6.5 Toimintaohjeen aiheuttamat mahdolliset eettiset ongelmat	28
7 OPINNÄYTETYÖPROJEKTIN ARVIOINTI	28
7.1 Oma oppiminen opinnäytetyöprojektissa	28
7.2 Opinnäytetyöprojektin onnistuminen	30
7.3 Työelämälähtöisyyden täytyminen palautteen perusteella	32
8 POHDINTA	35
LÄHTEET	37
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yhteiskuntamme nopea ja jatkuva muutos on tuonut uusia haasteita pelastus- ja ensihoitotyöhön. Työn kuormittavuutta lisäävät asiakkaiden laaja-alaiset ongelmat, kuten päihteet, mielenterveysongelmat ja väkivaltaisuus. Omassa työyksikössämme, Keski-Suomen pelastuslaitoksen Jyväskylän toimipisteessä, ensihoitopalvelu kohtaa vuosittain noin 14 000 potilasta, joista noin 20 % on alkoholin, huumausaineiden ja/tai lääkkeiden vaikutuksen alaisena (Keski-Suomen pelastuslaitoksen tilasto 2008). Lisäksi ensihoitopalvelumme hoitaa vuosittain satoja pahoinpitelytehtäviä yhteistyössä poliisin kanssa. Työyksikössämme pelastuslaitoksella kuten myös poliisissa on todettu tarve saada yhtenäinen toimintaohje yhteistyötilanteisiin, joissa esimerkiksi kohdataan väkivaltainen potilas tai kohteessa tarvitaan poliisia varmistamaan tapahtumapaikan turvallisuus siellä tapahtuneen väkivallanteon vuoksi.

Toimiva kommunikaatio ja viestintä on turvallisuuden kannalta keskeisessä asemassa kaikilla toimialoilla (Reiman & Oedewald 2008, 118). Teknologian kehittyminen on tuonut 2000-luvulla viranomaistoimintaan viestiliikennejärjestelmän, jonka käyttöönotto on luonut mahdollisuuden nykyaikaiseen kommunikaatioon viranomaisten kesken. Viranomaiskäyttöön rakennettu viranomaisverkko (VIRVE) on korkeatasoisen tietoturvallisuuden sisältävä digitaalinen radioviestiverkko (Heikkonen 2005, 17). Viranomaisradioverkon keskeisimmät viranomaiskäyttäjät ovat pelastustoimi, terveydenhuolto, poliisi, puolustusvoimat, rajavartiolaitos ja sosiaali- ja terveystoimi. Näiden viranomaisten on mahdollista kommunikoida sovituissa puheryhmissä keskenään kaikkina vuorokaudenaikoina. Tämä on ollut merkittävä edistysaskel kohti sujuvampaa viranomaisyhteistyötä. Uuden kommunikaatioteknologian käyttöönotto viranomaistoiminnassa on tuonut käyttäjilleen myös osaamisen haasteita ja viranomaisradioverkon käyttöön liittyy päivittäin ongelmatilanteita, jotka eivät johdu tekniikan toimimattomuudesta, vaan käyttäjien inhimillisestä osaamattomuudesta ja epäselvistä ohjeista.

Poliisin organisaatiouudistus vuoden 2009 alusta muutti poliisipiirien määrän 24:ään, jotka noudattavat varsin pitkälle samoja alueellisia rajoja kuin pelastustoimen 22 aluetta (Holmlund 2009). Organisaatiouudistus myös yhtenäisti poliisin toimintatapoja koko Suomen mittakaavassa (Rajala 2009). Uudistuksen jälkeen poliisi on tuonut esille tarvetta yhtenäistää myös viranomaisyhteistyötä. Myös pelastus ja ensihoitopalvelun työntekijöiden kokemien käytännön tilanteiden kautta on ilmennyt tarve selkeyttää ja luoda yhtenäinen ohjeistus yhteistoimintaan poliisin kanssa. Tähän opinnäytetyömme pyrkii vastaamaan, sillä sen tarkoituksena on ollut tuottaa ohjeistus Keski-Suomen pelastuslaitoksen pelastus- ja ensihoitopalvelulle poliisiyhteistyötilanteisiin.

Uskomme opinnäytetyö prosessin ja sen tuloksena syntyneen ohjeistuksen edistävän ammatillista kehittymistämme. Ohjeistuksen antamien yhteisten toimintamallien ja viestiliikenneohjeiden kautta toivomme voivamme vaikuttaa laajasti pelastustoimen ja ensihoitopalvelun työturvallisuuteen ja laadukkaan yhteistoiminnan kehittymiseen poliisiviranomaisen kanssa.

2 VIRANOMAISTOIMINAN KÄSITTEET

Suomalainen viranomaistoiminta sisältää paljon käsitteitä, joita ymmärtääkseen täytyy perehtyä toimialakohtaisesti eri viranomaisten toimenkuvaan ja kulttuuriin. Jotta voi ymmärtää viranomaistoimintaa laajempänä kokonaisuutena, tulee toimintaan liittyvät käsitteet ymmärtää. Sanastotyö eli terminologia on monitieteinen ala, jonka tarkoituksena on tiedon järjestäminen ja välittäminen. Sen keskeinen elementti on käsite (Valtonen 2007). Viranomaiset ovat laatineet sanastojaan toimialakohtaisten vaatimusten lähtökohdista, kuten esimerkiksi pelastusalan sanaston. Seuraavassa esittelemme opinnäytetyömme sisällön ymmärtämisen kannalta keskeiset käsitteet.

Ensihoito määritellään sairaankuljetusasetuksessa asianmukaisen koulutuksen saaneen henkilön tekemäksi tilannearvioksi ja hänen antamukseen välittömäksi

hoidoksi, jolla sairastuneen tai vammautuneen potilaan elintoiminnot pyritään käynnistämään, ylläpitämään ja turvaamaan tai terveydentilaa pyritään parantamaan perusvälineillä, lääkkeillä tai muilla hoitotoimenpiteillä. (Asetus sairaankuljetuksesta 2§)

Ensihoitopalvelulla tarkoitetaan järjestelmää, jossa potilaan hoito voidaan aloittaa tapahtumapaikalla ja jatkaa sitä kuljetuksen aikana siihen asti, kun potilas on luovutettu sairaalaan (Kinnunen 2005).

Ensivasteella tarkoitetaan porrasteisessa ensihoitojärjestelmässä tilanteeseen nopeimmin tai lähimpänä hälytettävissä olevan muun kuin varsinaisen sairaankuljetusyksikön käyttöä korkeariskisen potilaan mahdollisimman varhaiseksi tavoittamiseksi silloin, kun ensivasteyksikön oletetaan saavuttavan potilaan ennen ambulanssia (Kuisma ym. 2008, 27).

Hoitotason sairaankuljetuksella tarkoitetaan valmiutta aloittaa potilaan hoito tehostetun hoidon tasolla ja toteuttaa kuljetus siten, että potilaan elintoiminnot voidaan turvata (Asetus sairaankuljetuksesta 2§)

Joukkuelähdöllä tarkoitetaan pelastustoimen lähdön muodostelmaa, joka sisältää pelastustoiminnan johtajan (P3) lisäksi kolme pelastusyksikköä (Sisäasiainministeriö 2008: pelastustoimi Suomessa).

Lääkinnällisen pelastustoiminnan johtaja (L4) monipotilastilanteissa lääkinnällisen pelastustoimen johtaja on lääkintäesimieheksi määrätty ensihoitaja. Tehtävä on ennalta sovittu tai pelastustoiminnan johtaja määrää erikseen L4:n; tehtävään määrätään yleensä ensimmäisenä paikalle tulleen ambulanssin hoitaja. (Castren ym.2005,163,164). Eri puolilla Suomea, isoissa kaupungeissa, ensihoito-organisaatioon kuuluu omana virkanaan operatiivinen lääkintäesimies. Virkaa tekevä operatiivinen lääkintäesimies toimii omalla alueellaan lääkinnällisenä pelastustoimen johtajana.

Pelastustoimen johtaja voi olla palopäällikkö P1, apulaispalopäällikkö P2, päivystävä palomestari P3 tai pelastusyksikön johtaja P11 tai P15 sen mukaan, mitä yksiköitä kohteeseen on hälytetty. (Castren ym.2005,163,164)

Pelastusyksikkö on pelastustoiminnan perusyksikkö, jonka tulee pystyä itsenäisesti suoriutumaan pienehköistä onnettomuustilanteista ja alkuvaiheen sammutus- ja pelastustoimenpiteistä. Se muodostuu johtajasta, miehistöstä ja kalustosta (Castren ym.2005,163,164).

Perustason sairaankuljetuksella tarkoitetaan hoitoa ja kuljetusta, jossa on riittävät valmiudet valvoa potilasta ja huolehtia hänestä siten, ettei hänen tilansa kuljetuksen aikana odottamatta huonone, ja mahdollisuudet aloittaa yksinkertaiset henkeä pelastavat toimenpiteet (Kuisma ym. 2008, 27).

Poliisin kenttäjohtaja toimii vuoronsa esimiehenä. Hänen alaisuudessaan työskentelee yleensä neljä tai viisi partiota, 10 - 15 poliisimiestä. Kenttäjohtaja asettaa hälytystehtävät kiireellisyysjärjestykseen ja lähtee johtamaan tilannetta tapahtumien keskipisteeseen. Kenttäjohtaja muodostaa kokonaiskuvan tilanteesta ja jakaa tehtävät. Häneltä edellytetään nopeita, itsenäisiä päätöksiä (Sisäasianministeriö 2008: poliisi Suomessa.)

Poliisin tilannejohtaja on ensimmäisen kohteeseen saapuneen partion johtaja, joka alkaa johtaa meneillään olevaa tilannetta. Tilannejohtajana voi olla myös kenttäjohtaja, mikäli kenttäjohtaja on ensimmäisenä kohteessa ja tämän lisäksi muut päivittäiset tehtävät eivät vaadi kenttäjohtajan välitöntä huomiota. (Sisäasianministeriö 2008: poliisi Suomessa.)

Poliisin tilannekeskus tarkoittaa poliisin omaa johtokeskusta, josta päivittäisiä tehtäviä koordinoidaan. Tämän lisäksi poliisin erikoistilanteissa poliisin tilannekeskus toimii tukielementtinä tilannejohtajalle tai kenttäjohtajalle. (Rajala 2010.)

Sairaankuljetuksella tarkoitetaan ammattimaista, asianmukaisen koulutuksen saaneen henkilökunnan toimesta sairaankuljetusajoneuvolla, vesi- tai ilma-aluksella sekä muulla erityisajoneuvolla tapahtuvaa henkilökuljetusta ja ennen kuljetusta tai kuljetuksen aikana annettavaa ensihoitoa, joka johtuu sairaudesta, vammautumisesta tai muusta hätätilanteesta (Asetus sairaankuljetuksesta 2§).

Taktisella ensihoidolla (TEMS = tactical emergency medical service)

tarkoitetaan toimintaa, joissa terveydenhuollon asiantuntemus ja erityisosaaminen tuodaan turvallisesti paikalle poliisin vaarallisissa ja erityistilanteissa, joissa mahdollisesti vammautuvien tai äkillisesti sairastuvien henkilöiden hoidon aloittaminen muutoin saattaisi estyä tai vaarantua (Sisäasiainministeriön ohje taktisesta ensihoidosta 2002).

Turvallisuuskriittisellä organisaatiolla tarkoitetaan sellaista organisaatiota, jonka toimintaan sisältyy tai jotka toimiessaan käsittelevät sellaisia vaaroja, jotka voivat huonosti hallittuna aiheuttaa vahinkoa ihmisille tai ympäristölle (Reiman & Oedewald 2007).

Turvallisuuskulttuuri on organisaation rakenteisiin, sosiaalisiin prosesseihin ja yksilön käsityksiin juurtunut tapa toimia niin, että organisaatiossa vallitsee tahto ja kyky ymmärtää toimintaan liittyviä vaaroja ja pyrkiä hallitsemaan niitä ennakoivasti (Reiman & Oedewald 2007).

Viranomaisradioverkko eli VIRVE on turvallisuusviranomaisten yhteinen, koko maanlaajuinen operatiivinen radioverkko, jota käytetään sekä puhe- että data-viestintään (Heikkonen 2005).

Yksikkölähdöllä tarkoitetaan pelastustoimen lähtö muodostelmaa, joka sisältää yhden pelastusyksikön (Sisäasiainministeriö 2008: pelastustoimi Suomessa).

3 VIRANOMAISYHTEISTYÖ SUOMESSA

Suomalainen viranomaisyhteistyö on hyvässä maineessa jopa kansainvälisesti tarkasteltuna (Taitto 2007, 4). Suomalaisen viranomaisyhteistyön toimivuuden voidaan katsoa perustuvan selkeisiin lain asettamiin johtosuhteisiin ja vastuisiin (Riikonen 2009). Viranomaisyhteistyö on kustannustehokas keino vastata ennalta arvaamattomien uhkien ja yhteiskunnan monimutkaistumisen haasteisiin (Valtonen 2007, 7).

3.1 Viranomaistoimintaa ja yhteistyötä ohjaava lainsäädäntö

Pelastustoimessa, ensihoidossa ja poliisin toiminnassa käytetään julkista valtaa, jolle on ominaista se, että toteutetaan lainvoimaisia toimia ilman toisen osapuolen suostumusta. Julkisen vallan käytöstä on säädetty Suomen perustuslaissa, jonka mukaan ”merkittävää julkista valtaa edellyttäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaisille” (Suomen Perustuslaki 124§). Kunnallisten viranomaisten työsuhteen laadusta on säädetty kuntalailla, sen mukaan tehtävät, joissa käytetään julkista valtaa, tulee hoitaa virkasuhteessa (Kuntalaki 44§).

Viranomaisyhteistyö tilanteiden johtosuhteista on säädetty pelastuslaissa, jonka mukaan moniviranomaistehtävillä yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja (pelastuslaki 44§).

Virka-avun antamisvelvollisuudesta poliisille on säädetty poliisilaissa, jonka mukaan viranomaisen on annettava poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen (Poliisilaki 41§).

Lääkinnällisen pelastustoiminnan järjestelyistä on säädetty kansanterveyslaissa, jonka mukaan kunnan terveysviranomaisella on velvollisuus ylläpitää lääkinnällistä pelastustoimintaa (Kansanterveyslaki 14§).

Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöön kuuluvalla on hätäkeskukselle laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävän alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi tai asianomaisen yksikön tukemiseksi tarpeellista tietoa asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitulla tavalla (Hätäkeskuslaki 8§). Esimerkiksi työturvallisuuteen vaikuttavia tietoja voidaan viranomaisten säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa poliisi- tai pelastusyksikölle taikka muulle yksikölle, jonka hätäkeskus on hälyttänyt tai jota varten tieto on yksikön pyynnöstä hankittu (Hätäkeskuslaki 9§).

Keskeinen työturvallisuutta koskeva lainsäädäntö on työturvallisuuslaki. Työturvallisuuslain mukaan ”työssä, johon liittyy ilmeinen väkivallan uhka, työ ja työolosuhteet on järjestettävä siten, että väkivallanuhka ja väkivaltatilanteet ehkäistään mahdollisuuksien mukaan ennakoivasti” (Työturvallisuuslaki 27§).

3.2 Viranomaisradioverkko (VIRVE) yhteistyön kehittäjänä

Viranomaisradioverkko on rakennettu korvaamaan yli 50 aiemmin eri viranomaisia palvellutta tietoliikenne- ja radioverkkoa. Verkko perustuu korkean tietosuojan takaavaan TETRA –teknologiaan. Verkko on rakennettu koko maan kattavaksi ja suunniteltu puhtaasti viranomaistoimintaan. Tällä hetkellä viranomaisradioverkon käyttäjiä on noin 31.000 (Sisäasiainministeriö 2009: virve verkko kehittyy).

Viranomaisradioverkon toiminta-ajatuksena on tuottaa laadukkaita, toimintavarmoja ja kustannustehokkaita operaatiokriittisiä tietoliikenne- ja järjestelmäpalveluja turvallisuusviranomaisten viestintä-, johtamis- ja yhteistoimintatarpeisiin (Sisäasiainministeriö 2009). Viranomaisverkon käyttämistä taajuusalueista on säädetty valtioneuvoston asetuksella (Valtioneuvoston asetus luvanvaraisen teletoiminnan taajuusalueista 12§).

Toimialakohtaiset ministeriöt ohjeistavat omalla toimialallaan Viranomaisverkon käyttöä ja paikallisesti viranomaisradioverkon käytöstä on ohjeistettu

vastuuviranomaisen toimesta. Ohjeiden laajuudesta johtuen niiden käyttö operatiivisessa tilanteessa on lähes mahdotonta, ja mitään mukana kulkevaa ohjetta ei ole olemassa. Viranomaisradioverkon käyttö ja hyödyntäminen yhteistyötilanteissa on siis yksilöllistä ja riippuvainen yksittäisen työntekijän tieto- ja taitotasosta. Selkeää ohjeistusta tarvitaan, jotta operatiivisessa toiminnassa voidaan päästä tasolle, missä kaikilla toimijoilla on selkeät toimintaohjeet riippumatta koulutuksesta ja osaamisentasosta. Ohjeiston laatijan näkökulmasta toimenpiteitä tarkasti määrittelevät ohjeet lisäävät toiminnan ennustettavuutta yksilöstä riippumattomaksi ja määrittelevät vastuut selkeästi. (Oedewald & Reiman 2006, 72.)

3.3 Viranomaisyhteistyön kehittymiseen vaikuttaneet tapahtumat

Valtakunnan tasolla viranomaisyhteistyön kehittämiseen on jo olemassa kannanottoja (Oikeusministeriön julkaisu 2009:2), joiden mukaan viranomaisten tulisi sopia yhteistoimintamalleista ja ohjeistaa henkilöstöä paremmin yhteistoimintatilanteiden varalle. Epäonnistuneesta viranomaisyhteistyöstä esimerkkinä voidaan pitää Jokelan kouluampumista. Oikeusministeriön julkaisujen (2009: 2) selvitystyöryhmän lausunnoista ilmenee puutteita viranomaisyhteistyöstä, niissä mainitaan seuraavaa:

Pelastustoimen ja ensihoidon näkökulmasta viranomaisyhteistyö poliisin kanssa ei toiminut parhaalla mahdollisella tavalla. Viestivälineiden yhteisiä puheryhmiä ei käytetty ja tilannetiedonkulussa oli puutteita. Yhteisen koordinaation puute koettiin myös tiedottamisessa. Tällaista yhteistyötilannetta varten ei paikalla olleilla viranomaisilla ollut yhteisiä suunnitelmia eikä yhteistoimintaa ollut riittävästi harjoiteltu.

Sisäasiainministeriön tulisi edelleen kehittää käytännön viestintää ohjaavia toimintatapoja suurten operaatioiden käynnissä ollessa. Erityisen tärkeää on luoda Jokelan kaltaisiin moni viranomaistilanteisiin toimintamallit ja saattaa ne kaikkien toimintaan osallistuvien tietoisuuteen.

Kauhajoen koulusurmien 23.9.2008 johdosta asetettu tutkijalautakunta toteaa Viranomaisyhteistyöstä 17.2.2010 julkaistussa raportissa seuraavaa:

Ohjeissa, suunnitelmissa, koulutuksessa ja harjoittelussa ei ole varauduttu riittävästi onnettomuus- ja erityistilanteisiin, joissa edellytetään useiden

viranomaisten osallistumista ja yhteistoimintaa. Puutteet korostuvat tilanteissa, joissa on nopeasti ratkaistava toimivaltuuksiin, toimenpiteiden yhteen sovittamiseen, tilannekuvan ylläpitoon sekä yleisjohtamiseen liittyviä kysymyksiä.

Tutkijalautakunnan suositus edellä mainitun parantamiseen:

Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön tulisi yhdessä luoda poliisille, pelastustoimelle ja ensihoidolle yhteisesti hyväksytyt yhteistoimintasuunnitelmat, jotka soveltuvat eri tilanteisiin ja toiminnan aikaisiin tilanteiden muutoksiin. Suunnitelmien toimivuus käytännössä edellyttää koulutusta ja harjoittelua.

Kauppakeskus Myyrmannin räjähdysen jälkeen sisäasiainministeriön selvitystyöryhmä (Sisäasiainministeriön julkaisu 12/2003) toteaa seuraavaa:

Räjähdysen aiheuttaman tilanteen hallinnan kannalta suuri ongelma oli se, etteivät viestijärjestelmät tukeneet johtamistoimintaa. Gsm verkko tukkeutui nopeasti. Suuronnettomuustilanteissa kaikilla viranomaisilla tulee olla käytössä yhteinen yksinomaan viranomaiskäyttöön tarkoitettu viestijärjestelmä. Järjestelmän tulee tukea tilanteen johtamista, varmistaa eri toimija ryhmien tavoitettavuus ja yhteistyö, olla toimintavarma kaikissa toimintaympäristöissä ja kapasiteetiltaan riittävä sekä mahdollistaa tiedon lähettämisen salattuna. Valtakunnallinen viranomaisradioverkko (VIRVE) on kehitetty ja rakennettu tähän tarkoitukseen.

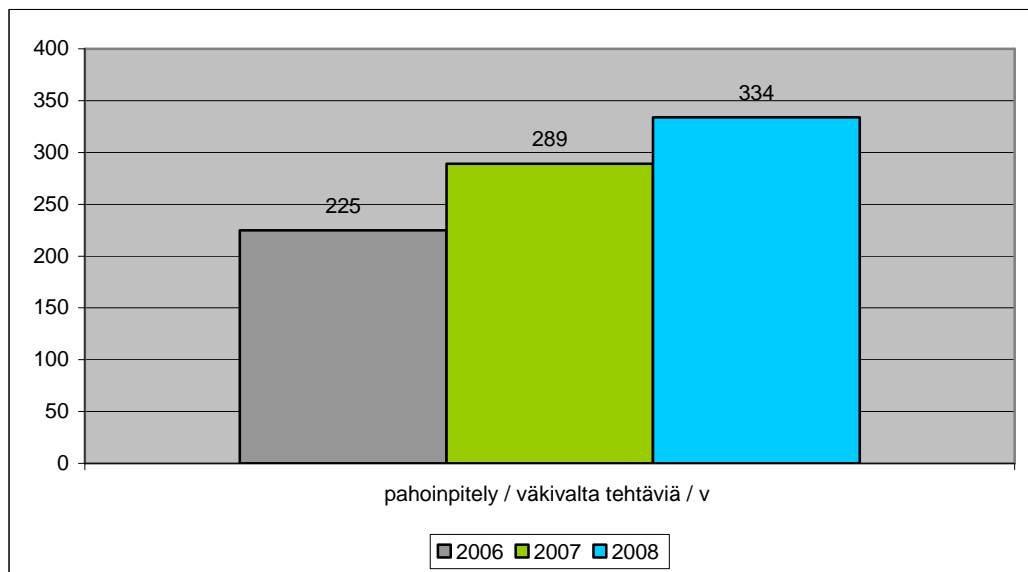
Ja suositus edellä mainitun parantamiseen:

Valtakunnallisen viranomaisradioverkon (VIRVE) käyttöönottoa hidastavat taloudelliset ja tekniset kysymykset tulee ratkaista siten, että viranomaisradioverkko on kaikkien pelastustoimintaan osallistuvien viranomaistahojen operatiivisessa käytössä mahdollisimman pian. Tämän edistämiseksi valtion kunnille viranomaisradioverkon käyttöönoton edellyttämiin hankintoihin ja hankkeisiin (päätelaitteet, sisätilapeitto yms.) osoittaman taloudellisen tuen tulee kunnallishallinnon eri sektoreilla määräytyä samojen periaatteiden mukaan sekä olla määrältään riittävä.

3.4 Viranomaisyhteistyön kehittymiseen vaikuttaneet tehtävät

Käytännön työ osoittaa, että viranomaisyhteistyö poliisin kanssa on lisääntynyt viime vuosina. Yhteistoimintatehtäviä poliisin, pelastustoimen ja ensihoidon kanssa ei suoranaisesti tilastoida mihinkään. Käytännössä kaikilla ensihoidon ja

ensivasteen tehtävillä, joihin liittyy pahoinpitely tai väkivaltaa, hälytetään kohteeseen hätäkeskuksen toimesta automaattisesti myös poliisin yksikkö. Epäsuoraa tilastointia yhteistyöstä poliisin voidaan siis tarkastella katsomalla pahoinpitely- / väkivaltatehtävien kehitystä. Kun tarkastellaan Keski-Suomen pelastuslaitoksen vuosina 2006–2008 ensihoitopalvelun hoitamia tehtäviä, joissa potilasta on hoidettu pahoinpitelyn ja väkivallan vuoksi, on nähtävissä tilastollista nousua (Kuvio 1).



Kuvio 1. Keski-Suomen Pelastuslaitoksen ensihoitopalvelun ja ensivasteyksiköiden hoitamat pahoinpitely- / väkivaltatehtävät vuosina 2006–2008 (Keski-Suomen pelastuslaitoksen Merlot -tilastot 2006-2008)

Yhteistyötehtävät poliisin kanssa ovat päivittäistä pelastustoimelle ja ensihoitopalvelulle. Yhteistoiminta perustuu pitkälti tilannepaikalla sovittaviin toimintamalleihin, jotka lisäksi vaihtelevat työvuoroissa olevien henkilöiden näkemysten mukaisesti. Lanne (2007) on tutkinut yhteistyötä ja sen kehitystarpeita eri turvallisuustoimijoiden välillä. Eniten yhteistyön lisäämistä kaivattiin ohjeisiin ja koulutukseen hätätilanteiden varalle. Tulevaisuudessa väkivaltaan johtavia potilaskontakteja esiintyy yhä enemmän johtuen lisääntyneestä päihteiden käytöstä ja väkivaltakäyttäytymisestä (Tilastokeskus 2008). On siis ensiarvoisen tärkeää reagoida tähän kehityssuuntaan tiedostamalla olemassa olevat riskit sekä pyrkimällä niiden ennaltaehkäisyyn.

3.5 Taktinen ensihoito

Taktisen ensihoidon tarkoitus on tuoda terveydenhuollon asiantuntemus ja osaaminen turvallisesti paikalle tilanteeseen, jossa poliisi suorittaa vaaralliseksi tai erityistilanteeksi luokiteltuja toimia. Taktisen ensihoitoryhmän keskeinen tehtävä on varmistaa ja turvata nopean ensihoidon paikalle saaminen.

Taktiseen ensihoitoon kuuluu myös tilanteessa toimivien poliisimiesten toimintavireyden seuraaminen sekä toimintakyvyn ylläpitämiseen vaikuttavien toimenpiteiden suorittaminen ja niihin liittyvien vaarallisuus- ja tilannearvioon vaikuttavien tietojen välittäminen yleis- ja kenttäjohdon käyttöön. (Sisäasiainministeriön ohje taktisesta ensihoidosta 2002.)

Taktisen ensihoitoryhmän muodostavat ensihoitoon perehtynyt lääkäri sekä tehtävään sitoutuneet ja työnantajansa kanssa toimintaan osallistumisesta sopineet erityiskoulutuksen saaneet ensihoitajat tai terveydenhuollon tehtävässä toimivat ammattihenkilöt. Taktisen ensihoitoryhmän kokoonpano on 1+2 (ryhmän johtaja ja hoitopari). Ryhmää johtaa lääkäri tai edeltä käsin sovittu terveydenhuollon ammattihenkilö. Mikäli lääkäri ei kuulu kokoonpanoon, tulee paikalla olevan ryhmänjohtajan varmistaa puhelinyhteys päivystävään ensihoitolääkäriin, tai toimialueen sairaanhoitopiiriin päivystävään lääkäriin. (Sisäasiainministeriön ohje taktisesta ensihoidosta 2002.)

Keski-Suomen pelastuslaitokselle rakennettuihin poliisiyhteistyötilanteiden ensihoidon toimintaohjeisiin on kirjattu taktisen ensihoitoryhmän hälyttämisen tarpeenarviointi. Hälyttämisen periaatteisiin kuuluu, että päätöksen hälyttämisestä tekee poliisin tilannejohtaja. Aikaisempien kokemusten perusteella ryhmä hälytetään maantieteellisesti lähimmästä taktisen ensihoidon omaavasta kaupungista, jotka ovat Mikkeli, Kuopio, Tampere ja Lahti.

4 VIRANOMAISSYHTEISTYÖ KESKI-SUOMESSA

Viranomaisyhteistyöllä Keski-Suomessa on pitkät perinteet. Pelastustoimen alueellistaminen vuoden 2004 alusta sekä 2009 vuoden alusta toteutettu poliisin organisaatiouudistus ovat muuttaneet näiden viranomaistoimijoiden organisaatorakenteita sekä toimintatapoja. Yhteistoiminnan saumattomuus ei kuitenkaan ole muuttunut, vaan ennemminkin vahvistunut. Myös Keski-Suomen maakunnassa 2000 -luvulla toteutuneet kuntainliitokset ovat vauhdittaneet väestökeskittymien kasvua ja viranomaisten maantieteellisten vastuualueiden kokoa. Tästä johtuen on tärkeää, että myös jatkossa viranomaisyhteistyötä kehitetään vastaamaan muuttuviin vaatimuksiin (Sisäasiainministeriön julkaisu 39/2006).

4.1 Alueen esittely

Keski-Suomi koostuu kuudesta seutukunnasta ja 23 kunnasta. Raja maakuntia ovat Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Päijät-Häme, Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa. Keski-Suomen pinta-ala on 19 763 km², josta vesialuetta on 3881 km². Keski-Suomen väestönkasvu on keskittynyt voimakkaasti Jyväskylään ja Jyväskesäudulle. Keski-Suomen väestömäärä oli vuoden 2008 lopussa 272 747 henkilöä (Keski-Suomen liiton aluekatsaus 2008). Keski-Suomen pelastuslaitoksen maantieteellinen vastuualue kattaa koko Keski-Suomen maakunnan alueen (kuva 1).



Kuva 1. Keski-Suomen kunnat kartalla

4.2 Hätäkeskus

Hätäkeskusuudistus toteutettiin Suomessa vuonna 2006, jonka jälkeen Suomessa on toiminut 15 hätäkeskusta. Kaikki hätäkeskukset ovat sisäasiainministeriön alaisia, ja niitä johtaa sisäasiainministeriö yhteistoiminnassa sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Hätäkeskuksen tärkein tehtävä on vastaanottaa pelastustoimen, sosiaali- ja terveystoimen sekä poliisin ilmoituksia ja välittää niitä edelleen yksiköille, joille tehtävät lainsäädännöllisesti kuuluvat. Hätäkeskus toimii myös pelastus-, poliisi-, sekä sosiaali- ja terveystoimen viestikeskuksena (Hätäkeskuslaki 157/2000.) Hätäkeskuksen tulisi pystyä arvioimaan riski ja hälyttää tarkoituksenmukaisin yksikkö tehtävälle minuutin kuluessa avunpyytäjän soiton aloituksesta. Jos hätäkeskus ei pysty arvioimaan tehtävää riittävällä tarkkuudella tai hälyttäminen viivästyy, vaikuttaa se koko hoitoketjun käynnistymiseen. (Silfvast ym. 2009, 344 - 349.)

Keski-Suomen hätäkeskus on yksi Suomen 15:stä hätäkeskuksesta. Keski-Suomen hätäkeskusalue koostuu 23:sta Keski-Suomen kunnasta. Keski-Suomen hätäkeskus sijaitsee Jyväskylässä ja palvelee alueen noin 277 000 asukasta. Henkilökuntaa Keski-Suomen hätäkeskuksessa on 40, joista kuusi henkilöä toimii hallinnollisissa tehtävissä, kuusi vuoromestarin ja 28 päivystäjän tehtävissä. Vuonna 2009 Keski-Suomen hätäkeskukseen tuli 219 613 hätäilmoitusta, joista hätäpuheluiden osuus oli 160 165. Hätäilmoituksista tehtävät jakautuivat eri viranomaisten välillä seuraavasti: poliisitoimelle 38 309, ensihoitopalvelulle 49 700, pelastustoimelle 55 704 ja sosiaalitoimelle 290. Tämän lisäksi muille hätäkeskuksille välitettiin 1 546 hätäpuhelua. Osalle tehtävistä hälytettiin useampia viranomaisia, mutta näistä moniviranomaistehtävistä ei ole tilastoa saatavilla. (Hämäläinen 2010.)

4.3 Pelastustoimi

Pelastustoimen päätehtävä on vastata suomalaisten turvallisuudesta kaikissa mahdollisissa tilanteissa päivittäisonnettomuuksista aina poikkeusoloihin asti. Pelastustoimen tavoitteena on hyvä turvallisuuskulttuuri, onnettomuuksien vähentäminen ja vahinkojen rajoittaminen. Nopea ja tehokas apu onnettomuuksissa ja poikkeusoloissa sekä väestönsuojeluvälineiden ylläpitäminen ja hyvä yhteistyö eri viranomaisten välillä kuuluvat myös pelastustoimen tavoitteisiin. Vastuun pelastustoimen järjestämisestä jakavat yhdessä valtio ja kuntien alueelliset pelastuslaitokset, joita Suomessa on yhteensä 22. Valtion pelastusviranomaisia ovat sisäasiainministeriö ja lääninhallitukset, jotka vastaavat pelastustoimen kehittämisestä ja valvonnasta. Kuntien alueelliset pelastuslaitokset vastaavat lakisääteisesti pelastustoiminnan järjestelyistä omalla alueellaan ja sen lisäksi usein myös ensihoidon palveluntuotannosta ja ensivastetoiminnasta. (Sisäasianministeriö 2008: Pelastustoimi Suomessa, 5 – 6.)

Keski-Suomen Pelastuslaitos on yksi 22:sta Suomen pelastuslaitoksesta ja sen maantieteellinen alue käsittää Keski-Suomen maakunnan alueen. Paloasemia alueella on yhteensä 30, joista viisi asemaa on ympäri vuorokauden miehitetty

päätoimisella henkilöstöllä ja loput toimivat sopimuspalokuntina. Viisi paloasemaa suorittaa omalla alueellaan pelastustoimen lisäksi myös ensihoitotoimintaa. Keski-Suomen pelastuslaitoksen pääpaloasema sijaitsee Jyväskylässä, jossa työskentelee suurin osa pelastuslaitoksen hallinnollisesta henkilökunnasta. Keski-Suomen pelastuslaitoksella on 214 vakinaisia ja 450 sivutoimista työntekijää. Keski-Suomen pelastuslaitoksella oli 2009 vuoden aikana pelastustoimen hälytyksiä yhteensä 5 526. (Pronto onnettomuustietokanta 2009.)

4.4 Ensivaste

Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa ensivastepalveluita kaikissa toiminta-alueen kunnissa terveystoimien kanssa toiminnasta solmittujen sopimusten perusteella. Ensivastetoiminnassa apuun hälytetään aina lähin kohteen tavoitettava yksikkö. Hätäkeskus hälyttää terveystoimien antamien hälytysohjeiden perusteella pelastusyksikön, sammutus- tai miehistöauton ensivasteena, mikäli se saavuttaa avuntarvitsijan ensihoitoyksikköä nopeammin. Ensivasteyksikkö voidaan myös pyytää avustamaan ensihoidon yksikköä sellaisiin tehtäviin, joissa autettava on välittömässä hengenvaarassa ja hoidon toteuttamiseen tarvitaan avuksi lisähenkilöstöä. (Hirvi 2010.)

4.5 Ensihoito

Ensihoidon lakisääteinen järjestelyvastuu on kuntien terveystoimilla (kansanterveyslaki 14§). Kunta päättää itsenäisesti alueellaan tarjottavan hoidon tason ja järjestää ensihoidon itsenäisesti tai sopii palveluntuotannosta ulkopuolisen palveluntuottajan kanssa. Ensihoidolla käsitetään ensisijaisesti sairaalan ulkopuolista ensihoitoa. Sen tavoitteena on äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan elintoimintojen vakauttaminen ja turvaaminen tapahtumapaikalla sekä tarvittaessa potilaan turvallinen kuljetus vastaanottavaan sairaalaan tai muuhun terveydenhuollon päivystyspisteeseen.

Ensihoidon valvonnasta ja ohjauksesta vastaa kuntien terveystoimi, yhdessä alueen sairaanhoitopiirin kanssa (Asetus sairaankuljetuksesta 3 - 4§.)

Keski-Suomen pelastuslaitos suorittaa sairaankuljetus / ensihoitopalvelua Jyväskylässä, Keuruulla, Äänekoskella, Pihtiputaalla sekä Viitasaarella. Edellä mainituissa kaupungeissa sosiaali- ja terveystalvvelukeskus on sopinut Keski-Suomen pelastuslaitoksen kanssa sairaankuljetuksen järjestämisestä alueillaan. Eri kaupunkien sosiaali- ja terveystalvvelukeskukset ja Keski-Suomen pelastuslaitos ovat tehneet erillisen sairaankuljetussopimuksen, jossa sovitaan sairaankuljetuksen valmiudesta, toiminta-alueesta, toiminnan rahoittamisesta ja toiminnan tasosta. (Vauhkonen 2010). Sairaankuljetus on perusterveydenhuollon palvelu, joka voidaan jaotella edelleen hoitotasoiseksi ja perustasoiseksi sairaankuljetukseksi (Koponen & Sillanpää 2005, 42). Vuonna 2009 Keski-Suomen pelastuslaitoksella oli sairaankuljetus / ensihoitotehtäviä yhteensä 24300. Keski-Suomen pelastuslaitoksella ensihoidossa työskentelee palomies-sairaankuljettajia ja päätoimista ensihoitohenkilökuntaa (Vauhkonen 2010.)

Siirtoyksikkönä toimiva ambulanssi suorittaa vain kiireettömiä sairaalasiirtoja. Siirtoyksikkö on varustettu samoilla hoitovälineillä kuin perustason sairaankuljetusyksikkö. Siirtoyksikön henkilöstö on koulutukseltaan palomies-sairaankuljettajia tai lähihoitajia, joista vähintään toisella on voimassa olevat sairaanhoitopiirin myöntämät perustason hoitoluvat (Vauhkonen 2010.)

Perustason ensihoidossa on kyse toiminnasta, jossa henkilökunnalla on ammattitaito sekä välineistö valvoa ja huolehtia potilaan tilasta siten, ettei hänen tilansa annettavan ensihoidon ja kuljetuksen aikana huonone. Tarvittaessa pelastuslaitoksen perustason toiminnassa on mahdollisuudet antaa yksinkertaista henkeä pelastavaa lääkehoitoa. Kaikissa pelastuslaitoksen ensihoidon yksiköissä on mahdollisuus esimerkiksi sydänfilmin ottamiseen potilaalta sekä sen lähettämiseen tarvittaessa lääkärin tarkastettavaksi. Perustasolla työskentelevällä henkilökunnalla on pelastusalan ja / tai terveydenhuollon ammattitutkinto sekä voimassa olevat sairaanhoitopiirin myöntämät perustason hoitoluvat (Vauhkonen 2010.)

Hoitotason ensihoidossa henkilökunnalla on ammattitaito sekä välineistö toteuttaa potilaan hoito tehostetun hoidon tasolla. Hoitotasolla on käytössä sairaanhoitopiirin alueelle käyttöön määräämät hoito-ohjeet ja ensihoitolääkkeet. Hoitoyksikön hoitovälineistö mahdollistaa toteuttaa vaativia ensihoidon toimenpiteitä, joita ovat esimerkiksi tajuttoman potilaan hengitystien varmistaminen ja sydämen sähköinen rytminsiirto. Hoitotasolla työskentelevällä henkilökunnalla on kaikilla terveydenhuollon ammattitutkinto sekä voimassa olevat sairaanhoitopiirin myöntämät hoitotason luvat, jotka edellyttävät hyväksytysti suoritettua hoitotason kirjallista koetta ja käytännön ammattitaidon arviointia. (Vauhkonen 2010.)

4.6 Poliisi

Poliisin päätehtävä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestelmän turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennaltaehkäisy, tutkinta ja syyteharkintaan asettaminen. Poliisitoiminnan ylimpänä johtona toimii sisäasiainministeriön poliisiosasto, jonka tehtävänä on johtamisen lisäksi valvoa ja kehittää poliisitoimintaa. (Sisäasiainministeriö 2008: Poliisi Suomessa, 2 – 3.) Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisien kanssa sekä alueella olevien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa (Suuronnettomuusopas 2006, 146).

Keski-Suomen poliisilaitoksen tehtävänä on toimialueellaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, rikosten ennalta estäminen ja niiden selvittäminen. Poliisilaitoksella on myös muita lainsäädännöstä johtuvia tehtäviä, esimerkiksi kadonneiden etsintä, kuolemansyyn selvittäminen ja virkaavun antaminen muille viranomaisille sekä poliisille kuuluvien lupien myöntäminen. Poliisilaitoksen toimialueella on 23 kuntaa. Pääpoliisiasema sijaitsee Jyväskylässä, muut poliisiasemat ovat Jämsässä, Keuruulla, Saarijärvellä ja Äänekoskella. Näiden lisäksi poliisin palvelupisteitä on Joutsassa ja Viitasaarella.

5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tavoitteena on ollut luoda Keski-Suomen pelastuslaitoksen pelastustoimelle ja ensihoitopalvelulle toimintaohje tilanteisiin, joissa työskennellään yhteistyössä poliisin kanssa.

Työn tuloksena valmistuvat ohjeet on tarkoitus saattaa sellaiseen muotoon, jossa ne soveltuvat päivittäisiin, yksittäisten yksiköiden yhteistoimintaan ja suurempiin yhteistoimintatehtäviin, joissa toimii useita poliisin, pelastustoimen ja ensihoitopalvelun yksiköitä. Ohjeiden soveltuminen mahdollisimman monipuoliseen käyttöön lisää käyttökokemuksen karttumista ja tekee toimintamalleista säädeltyjä ja rutiininomaisia. Tämän kautta uskomme työturvallisuuden paranevan ja yhteistyön poliisin kanssa selkeytyvän.

Ohjeistuksen sisällöllinen tavoite on helppolukuinen ja vain keskeisiin toimintamalleihin kantaaottava, jolloin ohjeen käyttäjälle jätetään muuttuvien tilanteiden varalle liikkumavaraa, koska todellinen toiminta ei koskaan vastaa ohjeita yksi yhteen (Reiman & Oedewald 2008, 81). Pelastustoimen ja ensihoitopalvelun yksiköille tehdään omat ohjeistukset, joiden avulla voidaan huomioida yksiköiden erityyppinen käyttötarkoitus.

6 TOIMINTAOHJE POLIISI YHTEISTYÖTILANTEISIIN

Opinnäytetyömme tarkoituksena on ollut tuottaa ohjeistus Keski-Suomen pelastuslaitoksen pelastus- ja ensihoitopalvelulle poliisiyhteistyötilanteisiin. Tarve tällaisen ohjeistuksen tekemiseen on ilmaantunut pelastustoimen ja ensihoitopalvelun työntekijöiden kokemien käytännön tilanteiden kautta.

6.1 Opinnäyteprojektin aikataulu

Toimintaohjeistuksen laatiminen lähti liikkeelle toukokuussa 2009, jolloin ohjeistusta varten perustettiin ohjaustyöryhmä sopimaan ohjeistusta koskevista viitekehyksistä. Ohjeiden rakentamista edelsi perehtyminen aihetta käsittelevään lähdekirjallisuuteen, mikä loi teoreettista pohjaa ohjeistukselle.

Kesäkuussa 2009 perehdyttiin muiden alueellisten pelastustoimien ja ensihoitopalveluiden vastaaviin ohjeistuksiin Suomessa. Ohjaustyöryhmä kokoontui syksyn 2009 aikana neljä kertaa ohjeistuksen luomisen edetessä. Ryhmä esitti omia korjausehdotuksia, joiden mukaan ohjeita muokattiin edelleen. Tammikuussa 2010 ohjaustyöryhmän kokoontumisessa tehtiin viimeisiä tarkennuksia ohjeistukseen ja todettiin sen olevan valmiina toimintaohje –projektiin osallistuvien viranomaisten tarkastettavaksi. Helmikuussa 2010 tarkastuksen jälkeen ohje hyväksyttiin kaikkien projektiin osallistuneiden viranomaisten toimesta otettavaksi koekäyttöön maaliskuun 2010 alusta.

Koekäytön päättyessä toukokuussa 2010 ohjaustyöryhmä kokoontuu käsittelemään annettuja palautteita ja antaa tämän pohjalta korjausehdotuksia. Kenttäpalautteen ja ohjaustyöryhmän käsittelyn jälkeen ohjeistuksen on tarkoitus tulla käyttöön koko Keski-Suomen pelastuslaitoksen toimialueella kesäkuun 2010 alusta.

6.2 Toimintaohje – projektiin osallistuneet viranomaiset

Ohjeistuksen rakentaminen tapahtui moniammatillisesti. Koko prosessi käynnistyi ohjaustyöryhmän perustamisella: siihen kutsuttiin edustus pelastustoimesta, ensihoitopalvelusta, sairaanhoitopiiristä, poliisista sekä hätäkeskuksesta.

Poliisi oli tuonut esille tämän ohjeistuksen tarpeellisuuden sellaisissa väkivalta- ja uhkailutilanteissa, joihin poliisin lisäksi hälytetään ensihoitopalvelun ja/tai

pelastustoimen yksiköitä. Useimmiten näihin tilanteisiin lähdetään vähäisillä ennakkotiedoilla, mikä aiheuttaa lisääntyneen työturvallisuuteen liittyvän riskin. Tästä syystä on tärkeää, että ohjeistuksen avulla voidaan minimoida työturvallisuutta uhkaavia vaaroja käyttämällä ennalta sovittuja toimintamalleja esimerkiksi olemalla viestiohjeen perusteella yhteydessä tilannepaikalle saapuviin poliisiyksiköihin taktiikan sopimiseksi. Ohjeistuksen rakentaminen yhteistyössä poliisin kanssa on avannut hyvän keskusteluyhteyden, jonka kautta pelastustoimen ja ensihoitopalvelun toimijat tulevat saamaan aikaisempaa laajempaa tilannekohtaista tietoa tilanteesta ja sen reaaliaikaisesta kehitymisestä, sekä myös laajemman käsityksen poliisin toiminnasta.

Erityisen positiivisena voidaan pitää sitä, että ohjeistuksen rakentaminen on herättänyt pelastuslaitoksen ja poliisin ylemmän johdon kiinnostuksen asiaan, ja näin on saatu merkittävää tukea valmistuvalle ohjeistukselle. Myös viranomaisradioverkon käyttö tulee ohjeistuksen kautta selkiytymään, kun ohjeeseen on kirjattu helppolukuisesti käytettävät yhteydenotto- ja toimintapuheryhmät.

6.3 Toimintaohjeen toimialakohtaiset erityispiirteet

Ohjeet noudattavat toimialasta riippumatta samankaltaista kaavaa, jossa esitetään johtosuhteet, viranomaisyhteistyön viestiliikenteen peruserätykset ja työturvallisuuden huomioiminen. Pelastustoimella, ensihoidolla ja ensivasteyksiköillä on jokaisella kuitenkin oma toimenkuva, jota ne poliisiyhteistyötilanteissa noudattavat. Toimenkuvan vaatimat erityispiirteet on huomioitu ohjeissa siten, että jokaiselle edellä mainitulle toimijalle on luotu omat ohjeet, jotta erityispiirteet voidaan huomioida mahdollisimman kattavasti.

Pelastustoimen toimintaohjeiden keskeinen ajatus on pelastustoimelle ominaisen tehtäväkuvan mukaisesti ihmisen pelastaminen, vahinkojen rajoittaminen ja lisävahinkojen ehkäisy. Ohjeeseen sisällytetty viestiliikenneohje noudattaa pelastustoimelle asetettuja puheryhmiä pelastustoimen yksiköiden välisessä viestiliikenteessä ja viranomaisyhteistyöhön tarkoitettuja puheryhmiä eri viranomaisten väliseen viestiliikenteeseen. Ohjeen käyttö on kohdennettu

pelastustoimen tehtäviä tilanteessa johtavalle viranomaiselle, joka yksikkötason tehtävissä tarkoittaa yksikön esimestä (P4/P5) tai joukkuetasoisessa lähdössä pelastustoimen johtajaa (P3/P2/P1). Johtamisen tueksi ohjeeseen on kirjattu muistilista tyypillisesti johtamisen kannalta keskeisiä elementtejä, kuten hälytettyjen resurssien riittävyyden arviointi, yksiköiden ohjeistaminen, onnettomuustilanteeksi muuttumisen välittömän taktiikan luominen, poliisin tilannejohtajalle ilmoittautuminen. Ohjeiden lopussa on muistutuksena tukitoimien hälyttämisen mahdollisuudet, esimerkiksi kriisiapu ja tiedottamisen vastuut (kuka tiedottaa, mitä tiedottaa).

Ensihoidon ohjeen ajatuksena on lääkinnällisen johtamisen tukeminen. Ohje on rakennettu sisällöltään laajempiin tilanteisiin, joissa toimii useita ensihoitoyksiköitä. Viestiliikenneohjeen esilletuonti ohjeiden alussa mahdollistaa ohjeiden soveltamisen pieniin, yksittäisten yksiköiden välisiin tehtäviin, millä pyritään varmistamaan ohjeiden mahdollisimman monipuolinen käyttö, käyttökokemuksen karttuminen ja viestiliikenteen sujuminen yhteistyössä poliisin kanssa. Lääkinnällisen johtamisen tuki perustuu keskeisten asioiden huomioimiseen, millä pyritään siihen, että myös vähemmän lääkinnällistä johtamiskokemusta omaava ensihoidon henkilöstö pystyy ohjeiden avulla menestyksekkäästi tehtävästä suoriutumaan.

Ohjeella pyritään myös varmistamaan, että ensimmäisenä tehtävän vastaanottava yksikkö ottaa lääkinnällisen johtovastuun ja hoitaa vastuuta pääsääntöisesti tehtävän päättymiseen asti. Näin pyritään välttämään ongelmia, jotka syntyvät, kun johtovastuu vaihtuu kesken tehtävän. Terveystuon ennakoiva aktivoiminen kuuluu ohjeen ajatukseen, ja tällä varmistetaan mahdollisesti suuren potilasmäärän hoitamisen resursseja. Tehtäväpaikalla lääkinnällisessä johtovastuussa oleva yksikkö saa ohjeen kautta ensihoidollisen taktiikan luomiseen tukea. Vaikka taktisen ensihoitoryhmän hälyttämisestä päättääkin poliisin tilannejohtaja, on ohjeeseen kirjattuna taktisen ensihoitoryhmän tarpeen arviointi ja kehoitus keskustella poliisin tilannejohtajan kanssa ryhmän hälyttämisestä. Tämä sen vuoksi, että poliisin tilannejohtajalla on usein tilanteissa hyvin laaja johtamisen sektori hallittavana, ja taktisen ensihoitoryhmän tarpeen arviointi voi unohtua tärkeämpien asioiden alle.

Ohjeen lopussa on muistutus potilaiden tilaan liittyvien tietojen tiedottamisesta, joka kuuluu potilasta hoitavalle hoitolaitokselle, ei ensihoidolle.

Ensivasteyksiköille suunnatun ohjeistuksen tarkoituksena on antaa tukea yksikön esimiehenä toimivalle henkilölle. Viestiliikenneohjeistus noudattaa yleisesti ensivasteille suunnattuja puheryhmiä ja muistuttaa yhteistoimintapuheryhmistä esimerkiksi ensivasteyksikön ja kohteeseen hälytetyn ensihoidon yksikön välillä. Ensivasteyksikön erityispiirre poliisiyhteistyötilanteissa on se, että ensivasteena hälytetty yksikkö toimii sopimusperustaisesti terveydenhuollon mandaatilla ja on kykeneväinen antamaan henkeä pelastavaa ensiapua tarvittaessa. Tilanteen muuttuessa ensivasteyksikön tehtävä saattaa muuttua pelastustoimen tehtäväksi, jolloin johtosuhde lääkinnällisen johtajan alaisuudesta muuttuu pelastustoiminnan johtajan alaisuuteen. Tällöin ensivasteyksiköllä on ohjeen perusteella velvollisuus ilmoittaa tehtävän muuttumisesta lääkinnälliselle johtajalle ja siirtyä sen jälkeen noudattamaan pelastustoimen ohjetta. Ohjeiden lopussa muistutetaan ensivasteyksikön vaitiolovelvollisuudesta ja siitä, että ensivasteyksiköllä ei ole tiedottamisoikeutta.

6.4 Ongelmat toimintaohjeen kokoamisvaiheessa

Ongelmaksi muodostui viranomaisyhteistyötä ja ohjeistusta koskehtavan kirjallisuuden löytyminen, sillä aiheesta ei ole saatavilla monipuolista materiaalia. Soveltuvien osien olemme kuitenkin perehtyneet muiden turvallisuuskriittisten organisaatioiden ja toimialojen ammattikirjallisuuteen, josta löytyy paljon samankaltaisuutta ja käyttökelpoista materiaalia. Etsimme tietoa myös muiden pelastuslaitosten ja ensihoitojärjestelmien ohjeistuksista, jotka osoittautuivat vaatimattomiksi tai niitä ei ollut olemassa lainkaan.

Tarkoituksenamme oli jäsentää toimintaohjeistus mahdollisimman yksinkertaiseksi ja kenttäolosuhteisiin helposti sovellettavaksi. Opinnäytetyömme lopputuloksena annamme ohjeistuksen kirjallisessa

muodossa (A4 kokoisena) yksiköihin sijoitettavaksi ja sähköiseen muotoon tallennettavaksi, jotta sitä on mahdollisuus tarvittaessa päivittää ja muokata.

Ohjeistuksen sisällöllinen tavoite on ollut helppolukuinen, jotta ohjeen käyttäminen nopeissa tilanteissa olisi mahdollista ja työturvallisuuteen liittyvät seikat tulisi huomioitua. Tavoitteiden saavuttaminen on ollut haastavaa johtuen ohjeiden käyttäjien laaja-alaisesta toimintakentästä. Toisaalta omat haasteensa on tuoneet ohjaustyöryhmän moniammatillinen kokoonpano, minkä vuoksi erityisesti ohjeiden painopisteiden asettelu on ollut erityisen haastavaa.

Aluksi ongelmaa tuotti myös sellaisen graafisen ulkoasun löytäminen, joka takaisi helppolukuisuuden ja selkeän kokonaisuuden. Graafisen ulkoasun luominen helpottui olennaisesti, kun tämän toimintaohjeprojektin aikana päätettiin yhteisestä ohjepohjasta, jolle tullaan jatkossa toteuttamaan muitakin pelastustoimen ja ensihoitopalvelun ohjeita.

6.5 Toimintaohjeen käyttöön ottaminen

Ohjeistuksen käyttöönotosta on tehty suunnitelma. Suunnitelman mukaan ohjeistus otetaan aluksi käyttöön Keski-Suomen pelastuslaitoksen Jyväskylän toimialueen yksiköissä maaliskuun 2010 alusta. Koekäyttö kestää kolme kuukautta, jona aikana kerätään kokemuksia ohjeen käytännön toimivuudesta. Koekäytön aloitusta edeltää vuorokohtainen koulutus, jossa käydään läpi ohjeistuksen sisältämät toimintamallit ja radioliikennettä koskeva ohjeistus.

Palautteen antamiseen on tehty sähköinen palautelomake (LIITE1), joka on mahdollista palauttaa joko sähköpostilla tai faksilla. Palautteet kokoamme yhteen, ja näiden perusteella tehdään tarvittavia muutoksia ohjeistukseen koekäytön päätyttyä. Tämän jälkeen toimintaohje otetaan käyttöön koko Keski-Suomen pelastuslaitoksen alueella. Palautteiden vastaanottoon on nimetty yhteyshenkilö pelastuslaitoksella.

6.6 Toimintaohjeen käyttöön liittyvät mahdolliset eettiset ongelmat

Toimintaohjeiden laatimiseen liittyvä keskeinen eettinen ongelma on ohjeiden noudattamisen laiminlyönnin aiheuttamat vastuukysymykset. Koska lähes aina on mahdollista löytää jokin kohta ohjeista, joita ei noudatettu, työnantaja voi syyttää työntekijää ohjeen rikkomisesta ongelmatilanteen ilmetessä (Oedewald & Reiman 2006b). Potilaan näkökulmasta voidaan ajatella eettisen ongelman syntyvän, jos ohjeita noudattamalla potilaan hoito viivästyy siksi, että turvallisuusnäkökohtia noudatetaan liian etupainotteisesti tai kohteessa oleva turvallisuustilanne arvioidaan väärin

7 OPINNÄYTETYÖPROJEKTIN ARVIOINTI

Projektin lopputuotetta voidaan arvioida monesta eri näkökulmasta, esimerkiksi käytettävyyden, vaatimusten ja toiminnallisuuden toteutumisen näkökulmasta (Järvelä 2006). Seuraavissa alaluvuissa arvioimme tämän opinnäytetyön projektin onnistumista oman oppimisen, projektin onnistumisen ja työelämälähtöisyyden täyttymisen näkökulmista.

7.1 Oma oppiminen opinnäytetyöprojektissa

Opinnäytetyö on lisännyt ammatillista tietoa ja taitoa, koska työn tekemisessä olemme perehtyneet asiaan käyttäen laajaa näkökulmaa. Jotta ohjeistus olisi toimiva, olemme yhdistäneet pelastustoimen, ensihoidon, poliisin, sairaanhoitopiirin ja hätäkeskuksen vaatimukset yhdeksi kokonaisuudeksi. Konkreettinen kuva on tullut myös siitä, miten hankalaa ja aikaa vievää on saada kaikkien osapuolien vaatimukset täytettyä. Varsinkin työn alkuvaiheessa eri organisaatioilla oli hieman puutteellinen käsitys toisen organisaation taktisista toimintamalleista sekä toimintaan liittyvistä resursseista. Suurimmasta osasta ohjeistusta on täytynyt sopia monen eri osapuolen kanssa ja asioista on täytynyt tehdä kompromisseja. Tietyllä tavalla neuvottelutaidot ovat kehittyneet projektin edetessä - välillä tuntui, että työhön tarvittaisiin valtakunnansovittelija,

koska yhden organisaation edustaja olisi halunnut omat asiat läpi välittämättä kokonaisuudesta. Loppujen lopuksi kaikki on kuitenkin mennyt suunnitelmien mukaan ja yhteinen kultainen keskitie on löytynyt.

Kaikessa toiminnassa ja siihen liittyvässä ohjeistuksessa pitää olla realistinen käsitys siitä, mitkä toimivien organisaatioiden resurssit oikeasti ovat. Jo ohjeistusta luodessa on jouduttu ottamaan huomioon eri toimintaympäristöjen maantieteelliset sijainnit ja organisaatioiden päivittäiset resurssit. Näin ollen niin sanotut ihanteelliset toimintamallit eivät aina toteudu.

Opinnäytetyöhön liittyviä tehtäviä olemme pystyneet tietyiltä osilta jakamaan ja tietyiltä osilta olemme tehneet työt yhdessä. Joustavuutta ja vastuullisuutta on vaadittu läpi opinnäytetyöprosessin. Oppimisen kannalta olemme kokeneet parityöskentelyn osaltaan laajentaneen näkemyksiä, ja työn kokonaisuutta on ollut helpompi hahmottaa.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut hyödyllistä oppia, koska se käsittelee puhtaasti omaa ammattiamme ja jää valmistuttuaan osaksi työprotokollaamme. Ohjeistuksen oppimista ei voisi paremmin tehdä kuin olemalla itse mukana sen tekemisessä. Olemme joutuneet käsittelemään ne asiat perinpohjaisesti, eri viranomaisten näkökulmasta, ja saaneet siten vastaukset kysymyksiin, miksi näin toimitaan tai miksi näin ei toimita.

Tietyllä tavalla koko ohjeistuksen luominen on ollut oman työmme kehittämistä konkreettisella kehittämishankkeella. Näin ollen oppimisen lisäksi olemme kokeneet työmme mielekkääksi ja jopa ammattiylpeyttä kohottavaksi. Vastaavanlaiset projektit, joissa työntekijä pääsee kehittämään omaa työtänsä sekä työyhteisönsä työskentelymalleja, ovat omiaan lisäämään työntekijöiden työhön sitoutumista ja työmotivaatiota.

Yhteenvetona oppimisesta opinnäytetyön tekemisen aikana voitaisiin todeta, että olemme kehittyneet tiedon etsinnässä, työryhmätyöskentelyssä, neuvottelutaidoissa, tietotekniikan hallinnassa sekä viranomaisyhteistyössä ja viestiliikenteen ymmärtämisessä. Myös realismi ajankäytön suhteen on

kehittynyt. Kun kerran on ollut mukana tekemässä viranomaisyhteistyön ohjeistusta, osaa seuraavalla kerralla tehdä aikataulutukset sekä tavoitteet tarkemmin.

Muodollinen koulutus ei tee kenestäkään asiantuntijaa, vaan asiantuntijuus alkaa kehittyä vasta käytännön ongelmanratkaisussa jossakin työyhteisössä (Hakkarainen 2000).

7.2 Opinnäytetyöprojektin onnistuminen

Opinnäytetyömme tarkoituksena on ollut tuottaa ohjeistus Keski-Suomen pelastuslaitoksen pelastustoimelle, ensihoitopalvelulle ja ensivasteyksiköille poliisiyhteistyö tilanteisiin. Opinnäytetyöprojektin keskeiset tavoitteet ovat oma ammatillinen kehittyminen, pelastustoimen, ensihoitopalvelun ja ensivasteyksiköiden työturvallisuuden parantaminen, yhteistoiminnan kehittäminen poliisiviranomaisten kanssa sekä viranomaisyhteistyön tehostaminen.

Poliisiyhteistyöohjeistuksen käytännön toimivuutta on vaikea vielä täysin arvioida, koska ohjeistusta ollaan vasta ottamassa koekäyttöön. Ilman käytännön tuomaa informaatiota kahden tekijän näkökulmasta voidaan kuitenkin todeta, että ohjeistuksella on hyvät mahdollisuudet päästä tavoitteisiinsa viimeistään koekäytön tuoman palautteen ja mahdollisesti ilmaantuvan muokkaamistarpeen myötä.

Monet käytännön asiat ovat vaikuttaneet ohjeistuksen fyysiseen muotoon ja kokoon, jotta ohjeistus olisi mahdollisimman toimiva. Ohjeistusta tehdessämme olemme kartoittaneet ongelmakohdat, joita käytännön elämässä tulee vastaan, sekä muokanneet ohjeistuksen ulkoasun niin, että näiltä ongelmilta käytännössä välttyttäisiin.

Vuosien varrelta on paljon kokemusta erilaisista ohjeistuksista jotka ovat päätyneet lähestulkoon välittömästi käyttöönoton jälkeen ”laatikon pohjalle”.

Ongelmakohtina on ollut ohjeiden monimutkaisuus ja siitä johtuen työläs seuraaminen, liian pieni teksti tai ohjeistuksen huono säilyvyys, esimerkiksi paperi, joka kastumisen jälkeen on täysin pilalla. Muita keskeisiä ongelmia epäonnistuneissa ohjeistuksissa ovat olleet käyttöönottovaiheen koulutuksen puuttuminen ja työntekijöiden mielipiteiden huomiotta jättäminen. Työntekijöiden ammattitaidollisen tason väärinarviointi ohjeistuksen teko- ja käyttövaiheessa on tuonut myös omat ongelmansa. Näin ollen ohjeistusta ei ole osattu käyttää oikein tai selkeitä kehittämiskohtia ei ole muokattu vastaamaan käytännön tarpeita. Kaikki edellä mainitut asiat ovat omiaan lisäämään ”kuilua” tavoitteiden ja tulosten välillä.

Tehtävät, joihin tämä ohjeistus on laadittu, ilmaantuvat äkisti. Kun hälytys tulee, pitää työntekijän pystyä nopeasti palauttamaan mieleen tärkeät päälinjat toimintamalleista, viestiliikenteestä sekä työturvallisuudesta. Tämän lisäksi ohjeistuksen lukeminen tapahtuu pääsääntöisesti yksikön ollessa matkalla tehtävälle, jolloin valaistusolosuhteet sekä liikkuva ajoneuvo aiheuttavat omat haasteet ohjeistuksen fyysiseen muotoon. Käytännön olosuhteet ovat antaneet päälinjat ohjeistuksen kokoa ja luettavuutta ajatellen. Jotta tämäntyyppinen ohjeistus käytännössä voisi toimia, on sen oltava helppolukuinen ja otettava kantaa vain tehtävän turvallisuuden sekä onnistumisen kannalta keskeisiin asioihin. Käytännössä ohjeistus toimii eräänlaisena muistilistana ja tukielementtinä, jota työntekijöiden on mahdollista seurata tehtävällä. Näin ollen ohjeistuksen koko on rajattu yhteen kaksipuoliseen A4-kokoiseen arkkiin. Teksti koko on valittu niin, että huonossa valaistuksessa ja liikkuvassa autossa on ohjeistusta mahdollisuus lukea. Ohjeistus on myös laminoitu, jotta sääolosuhteet eivät vaikuta sen käyttöön, mikäli joudutaan toimimaan ulkona. Ohjeistus sijoitetaan jokaiseen pelastustoimen, ensihoitopalvelun ja ensivasteen yksikköön Keski-Suomen pelastuslaitoksella.

Tässä opinnäytetyössä ei luoda varsinaista uutta tietoa tai teoriaa, vaan käytetään jo olemassa ja käytössä olevaa tietoa sekä hyödynnetään eri viranomaisilla olemassa olevaa ammattitaitoa. Myös oma ammatillinen kokemuksemme sekä pitkä työkokemus ensihoidon ja pelastustoimen alueelta ovat vaikuttaneet opinnäytetyömme lopputulokseen. Pyrkimys on ollut löytää

käytännönläheistä tietoa, jotta opinnäytetyömme olisi luotettava ja konkreettinen. Lähdeaineina olemme käyttäneet tutkimuksia, lehtiartikkeleita, nettilähteitä, oppikirjoja sekä haastatelleet yhteistyöviranomaisten asiantuntijoita. Työssä esiintyviä ammatillisia käsitteitä olemme pyrkineet mahdollisimman laajasti avaamaan, jotta aiheeseen perehtymätönkin voi lukea raporttimme ymmärrettävästi.

7.3 Työelämälähtöisyyden täyttyminen

Opinnäytetyömme tarve on ollut työelämälähtöinen. Jo useamman vuoden ajan on ollut esimerkiksi kahvipöytäkeskusteluja ongelmista, jotka liittyvät viranomaisyhteistyöhön. Vastaavanlaista ohjeistusta ei kuitenkaan ole koskaan aiemmin Keski-Suomen pelastuslaitoksella saatu aikaan, vaikka ilmeinen tarve sille olisi ollut jo pidempään. Nyt varsinaisen ohjeistuksen aloite tuli Keski-Suomen poliisilaitoksella.

Aloitukset tapahtui pitkälti poliisin organisaatiouudistuksen kautta, jonka jälkeen poliisi on pyrkinyt tehostamaan viranomaisyhteistyötä. Keski-Suomen poliisilaitos lähestyi Keski-Suomen pelastuslaitosta ja esitti pyynnön keskustella viranomaisyhteistyön tehostamisesta. Jo ensimmäisessä tapaamisessa tuli esille yhteinen kanta siitä, että yhteistyötä koskeva ohje tulee luoda. Tämän jälkeen päätettiin perustaa ohjaustyöryhmä, joka valvoo ja ohjaa ohjeiden rakentamista. Tavoitteena oli saada mahdollisimman laajapohjainen työryhmä, jossa kaikilla viranomaisyhteistyöhön osallistuvilla viranomaisilla on mahdollisuus vaikuttaa ohjeistuksen laatuun. Näin ollen ohjeistuksen tarkoitus on olla kaikille osapuolille selkeä, ohjeistuksesta saatava hyöty voitaisiin maksimoida ja ohjeistukselle saadaan vaikutusvaltaa, jotta työntekijät voivat turvallisesti ja lainvoimaisesti luottaa ohjeistukseen. Keski-Suomen pelastuslaitos nimesi työryhmään omat edustajansa, jotka oman erikoisosaamisensa tai vastuualueidensa osalta ovat olleet mukana rakentamassa ohjeistusta. Keski-Suomen pelastuslaitokselta edustettuina ovat olleet pelastustoimi, ensihoito, ensivaste ja viestiliikenne asiantuntija sekä me opinnäytetyön tekijät. Ohjeistustyöryhmän muina jäseninä ovat olleet

hätäkeskuksen edustaja, poliisin ylemmän päällystön ja kenttäjohdon edustajat sekä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ensihoidon vastuulääkäri.

Koko opinnäytetyöprosessin ajan koko toiminta on ollut täysin työelämälähtöistä. Tärkeimpinä tavoitteina ohjeistukselle on koko ajan ollut käytännön viranomaistoiminnan tehostaminen, työturvallisuuden parantaminen ja oman ammattitaidon kehittäminen. Tärkeinä tekijöinä onnistumisen kannalta ovat olleet työyhteisön ja muiden viranomaisten sitoutuneisuus ohjeistuksen luomiseen sekä aiheen liittyminen vahvasti omaan päivittäiseen työhömmе. Isona helpottavana tekijänä ohjeistuksen laatimisessa on ollut eri viranomaisten avoimuus, etenkin poliisin. Ongelmana vastaavanlaisissa yhteistyöryhmissä, joissa poliisiorganisaatio on ollut edustettuna, on ollut poliisin vaitonaisuus omista taktisista toimintatavoistaan. Tilanne on hyvin ymmärrettävä johtuen poliisin työn luonteesta ja tietyistä tarpeista olla jakamatta tietoa, joka voisi hankaloittaa tai jopa vaarantaa poliisin omaa toimintaa tilannepaikalla. Tällä kertralla tilanne oli kuitenkin hyvin toisenlainen. Poliisin edustajat kertoivat hyvin yksityiskohtaisesti taktiikoistaan, keskustelu oli hyvin avointa eri viranomaisten välillä ja ohjeistuksen luomisen kannalta tärkeistä asioista pystyttiin avoimesti keskustelemaan. Poliisi on myös luvannut olla mukana ohjeistuksen jalkauttamiseen liittyvissä koulutuksissa avaten omaa toimintaansa kaikille muille viranomaisille ja tuleville ohjeen käyttäjille. Avoimen tiedonjaon sekä hyvän yhteistyöhengen turvin oli mahdollista löytää ratkaisut ohjeistuksen ongelmiin. Ilman tätä luottamusta ja sitoutumista ohjeistuksen ongelmakohtia ei todennäköisesti olisi saatu ratkaistua käytännön kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Merkittävän lisän työelämälähtöisyyteen toi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ensihoidon vastuulääkäri. Vastuulääkäri on hyväksynyt ohjeistuksen koko Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alueelle käyttöönotettavaksi heti, kun koekäyttö ja siihen liittyvät mahdolliset muutokset on ohjeistukseen tehty. Näin ollen ohjeistuksella on mahdollisuus saavuttaa maksimaalinen hyöty, koska kaikki Keski-Suomen maakunnan alueen ensihoitoyksiköt toimivat saman ohjeistuksen mukaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikki Keski-Suomen maakunnan pelastustoimen, ensihoidon, ensivasteen ja poliisin yksiköt

toimivat yhteisen ohjeistuksen ohjaamina, koska Keski-Suomen pelastuslaitoksen, poliisin ja sairaanhoitopiirin maantieteellinen vastuualue on täysin yhtenevä.

Koko opinnäytetyöhön ja sen aiheen valintaan liittyi alusta asti halu kehittää omaa ammattitaitoa sekä tehdä sellaista kehitystyötä, joka tukee omaa ammatissa kasvamista. Molemmilla on vuosien työkokemus ensihoidon ja pelastustoimen alueelta. Tarkoituksena ainakin tällä hetkellä on toimia alalla vielä pitkään, ehkä jopa eläkeikään asti. Olisi ollut erittäin työlästä saada itseämme motivoitumaan sellaiseen opinnäytetyön aiheeseen, joka ei olisi liittynyt läheisesti päivittäiseen työhömmme. Osaltaan aihe piti myös olla sellainen, josta on omakohtaista tietoa ja kokemusta, koska pelkän ”ulkopuolisen” tiedon varassa laadukkaan käytännön ohjeistuksen tekeminen on erittäin haasteellista ja jopa mahdotonta.

8 POHDINTA

Yhteiskunnan muutos on tuonut uusia haasteita pelastustoimeen ja ensihoitoon. Yksi näistä haasteista on työskentely yhteistyössä poliisin kanssa. Perinteisesti poliisi on hoitanut omat tehtävänsä ja pelastustoimi sekä ensihoito ovat huolehtineet omista velvoitteistaan. Yhteistoiminta on perustunut niin kutsuttuihin kirjoittamattomiin sääntöihin, ja toiminnan laatu on ollut riippuvainen toiminnan suorittajista. Pelastustoimen ja ensihoitopalvelun yksiköt toimivat yhteistyössä poliisin kanssa päivittäin. Aina tämä yhteistyö ei ole ollut ongelmaton, mistä valtakunnan tasolla voidaan pitää esimerkkinä Kauhajoen koulusurmia, joissa tutkijalautakunnan näkemyksen mukaan muun muassa viranomaisyhteistyön ohjeistus ja suunnitelmat olivat puutteelliset. Yhteistyön tarpeellisuuteen onkin havahduttu tämänkaltaisten tilanteiden myötä. Opinnäytetyömme vastaa tähän tarpeeseen, koska tarkoituksena on parantaa kaikkien toimijoiden työturvallisuutta ja kehittää sekä tehostaa viranomaisyhteistyötä.

Suomessa viranomaisyhteistyötä on tutkittu hyvin vähän, mikä antoi haasteen opinnäytetyömme teoriaosuuden tekemisessä. Kokosimme kirjallisuudesta soveltuvien osien teoriaa työturvallisuudesta sekä perehdyimme turvallisuuskriittisten organisaatioiden periaatteisiin (Reiman & Oedewald 2008), joihin pohjasimme ohjeiden tekemisen. Kokosimme ohjeet muistilistatyypiksi A4-kokoiseksi, jotta ohjeen lukeminen olisi helppoa ja jokainen työntekijä osaamistasostaan riippumatta osaisi niitä käyttää. Lähtiessämme kokoamaan ohjetta sekä etsimään teorialietoa, meillä oli oletus, että tämänkaltaiselle ohjeelle olisi kysyntää. Oletuksemme osoittautuikin varsin pian oikeaksi, sillä jo ohjeiden tekovaiheessa saimme kiitosta kentältä. Tämä vahvistaakin sitä, että tarve ohjeistukseen on ollut suuri. On selvästi ollut nähtävissä, että jo ohjeiden tekovaiheessa pelastustoiminnan, ensihoidon ja poliisin yhteistyö on tehostunut. Ohjeiden tekemistä varten perustetun ohjaustyöryhmän jokainen jäsen on osoittanut henkilökohtaista kiinnostusta yhteistyön kehittämiseen, ja he ovat kokeneet ohjeet arvokkaana. Tämän myötä yhteistyön laatu on parantunut ja

työ kentällä ohjeiden myötä helpottuu. Yhteistyön onnistuminen edellyttääkin, että työn edellytykset ja olosuhteet varmistetaan ja asia valmistellaan hyvin.

Opinnäytetyön aiheen valinnan keskeisin kriteeri oli alusta asti työn käytännönläheisyys ja omakohtaiset kokemukset sen tarpeellisuudesta. Vaikka opinnäytetyömme tuotos sisältääkin pääsääntöisesti jo tiedossa olevia asioita käyttäjille tiivistettyinä, voimme pitää opinnäytetyön kautta avaamaamme yhteistyötä poliisin kanssa edistyksellisenä jopa koko Suomen mittakaavassa.

Ohjetta kehitetään työelämästä saatavan palautteen perusteella, ja uskomme, että kehittämistä riittää vielä jatkossakin. Yhteistyö poliisin kanssa on päivittäistä, ja se mahdollistaakin ohjeen päivittämisen tarpeen vaatiessa. Jatkohaasteena on, että ohjetta opitaan käyttämään rutiininomaisesti kaikissa poliisiyhteistyötilanteissa. On ensiarvoisen tärkeää, että yhteistyö eri viranomaisten kesken on sujuvaa ja ennalta määrättyä, jotta työturvallisuusriskit voidaan minimoida tinkimättä tehtävän hoitamisen laadusta.

Tulevaisuuden jatkoprojekteiksi näemme viranomaisyhteistyön tutkimisen, jotta yhteistyötä voisi kehittää entisestään. Näemme myös tärkeänä, että viranomaisyhteistyötä tilastoitaisiin, jotta saataisiin käsitys siitä, kuinka paljon yhteistyötilanteita todellisuudessa on. Tätä ei ollut saatavilla vielä opinnäytetyötä tehdessämme.

LÄHTEET

Asetus sairaankuljetuksesta 565/1994

Castren, M., Ekman, S., Martikainen, M., Sahi, T. & Söder, J. 2006. Suuronnettomuusopas. Jyväskylä: Gummerus.

Castren, M., Kinnunen, A., Paakkonen, H., Pousi, J., Seppälä, J. & Väisänen, O. 2005. Ensihoidon perusteet. Keuruu: Otava.

Hakkarainen, K. 2000. Oppiminen osallistumisen prosessina. Aikuiskasvatus 20, 84–98.

Heikkonen, K., Pesonen, T. & Saaristo, T. 2005. Virve radio: tetra viranomaiskäytössä. Helsinki: IT press.

Hirvi, R. 2010. Keski-Suomen Pelastuslaitos ensivastekouluttaja. Puhelinkeskustelu 4.2.2010.

Holmlund, A. 2009. poliisin ja pelastustoimen yhteistyöseminaari artikkeli 25.2.2009

<http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/PFS/92D19B931A1DD017C2257568004096DB> (Luettu 07.02.10)

Hämäläinen, T. 2010. Keski-Suomen Hätäkeskuksen sosiaali- ja terveystoimen toimiala-asiantuntija. Puhelinkeskustelu 5.2.2010.

Hätäkeskuslaki 157/2000

Järvelä, J. 2006. Projektin lopputuotteen arviointi. Turun teknillinen yliopisto.

<http://hlab.ee.tut.fi/hmopetus/projektin-arviointi> (Luettu 20.2.10)

Kansanterveyslaki 28.1.1972/66

Kauhajoen koulusurmien tutkimuslautakunnan raportti 17.2.2010

http://img.mtv3.fi/mn_liitteet/mtv3/uutiset/kotimaa/302616.pdf (Luettu 17.2.10)

Keski-Suomen liiton aluekatsaus 2008

<http://www.keskisuomi.fi/filebank/1363-ks-katsaus.pdf> (Luettu 05.02.10)

Keski-Suomen pelastuslaitoksen Merlot ensihoitotilastointi: päihteiden vaikutuksen alaiset potilaat, lääke ja huumeaine myrkytykset 2008.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen Merlot ensihoitotilastointi: pahoinpitely ja väkivalta tehtävien määrät vuosina 2006 – 2008.

Koponen, L., Sillanpää, K. 2005 Potilaan hoito päivystyksessä. Helsinki: Tammi
Kuisma, M., Holmström, P. & Porthan, K. 2008. Ensihoito. Jyväskylä: Tammi.

Kuntalaki 17.3.1993/365

Lanne, M. 2007. Yhteistyö yritysturvallisuuden hallinnassa. Tutkimus sisäisen yhteistyön tarpeesta ja roolista suurten organisaatioiden turvallisuustoiminnassa. Espoo: VTT

Oedewald, P. & Reiman, T. 2006. Turvallisuuskriittisten organisaatioiden erityispiirteitä. Espoo: VTT (Otamedia).

Oikeusministeriön julkaisuja. 2009: 2. Jokelan koulusurmat 7.11.2007. Tutkintalautakunnan raportti.

<http://www.om.fi/Etusivu/Julkaisut/Julkaisuja/Julkaisujenarkisto/Oikeusministerio/njulkaisuja2009/1232607489599> (Luettu 15.12.09)

Pelastuslaki 13.6.2003/468

Poliisilaki 7.4.1995/493

Pronto onnettomuustietokanta. Keski-Suomen pelastuslaitoksen hälytystehtävät vuonna 2009.

Rajala, A. 2010. Poliisiorganisaatio uudistus – haastattelu. 18.1.2010.

Reiman, T. & Oedewald, P. 2008. Turvallisuuskriittiset organisaatiot. Onnettomuudet, kulttuuri ja johtaminen. Helsinki: Edita.

Riikonen, J. Viranomaisten vastuunjako selkeä, Ruotuväki 01/09.

http://www.mil.fi/ruotuvaki/?action=read_page&pid=130&aid=2145
(Luettu 05.02.10)

Silfvast, T., Castren, M., Kurola, J., Lund, V., & Martikainen, M. 2009. Ensihoito-opas. Helsinki: Duodecim.

Sisäasiainministeriön julkaisuja 39/2006: harvaan asuttujen alueiden turvallisuusraportti.

<http://www.pelastustoimi.fi/media/raportit/harva-raportti-20061010.pdf>
(Luettu 04.02.10)

Sisäasiainministeriön julkaisu 12/2003 Räjähdyksen kauppakeskus Myyrmannissa
[http://www.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/153D747C6F151DB8C2256CE5003EB604/\\$file/myyrmanni.pdf](http://www.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/153D747C6F151DB8C2256CE5003EB604/$file/myyrmanni.pdf) (Luettu 05.02.10)

Sisäasiainministeriön ohje taktisesta ensihoidosta 2002
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/1D3BD363FE12B02EC2256D17002B391F/\\$file/taktinenensihoito.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/1D3BD363FE12B02EC2256D17002B391F/$file/taktinenensihoito.pdf) (Luettu 09.2.10)

Sisäasiainministeriön pelastusosaston artikkeli: Virve-verkko kehittyy
<http://www.pelastustoimi.fi/artikkelit/4551> (Luettu 05.02.10)

Sisäasiainministeriön Pelastusosaston julkaisuja: Pelastustoimi Suomessa
http://www.pelastustoimi.fi/media/pdf/Pelastustoimi_FI.pdf (Luettu 02.02.10)

Sisäasiainministeriön poliisiosaston artikkeli 14.11.2002
<http://www.poliisi.fi/poliisi/bulletin.nsf/pfbdarch/2CF0B0BCCBE32B94C2256C710033B9B3?opendocument> (Luettu 07.02.10)

Sisäasiainministeriön poliisiosaston julkaisuja: Poliisi Suomessa
[http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/SUOMEN%20POLIISI/\\$file/SUOMEN%20POLIISI.pdf](http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/SUOMEN%20POLIISI/$file/SUOMEN%20POLIISI.pdf) (Luettu 02.02.10)

Suomen perustuslaki 17.6.1999/731

Taitto, V., Valtonen, P., Rantanen, H. Pelastusopiston julkaisuja 1/2007: Viranomaisyhteistyö- hyvät käytännöt
[http://www.pelastusopisto.fi/pelastus/images.nsf/files/54E7AFC7705B12B0C22574780046D894/\\$file/Taitto&al2007.pdf](http://www.pelastusopisto.fi/pelastus/images.nsf/files/54E7AFC7705B12B0C22574780046D894/$file/Taitto&al2007.pdf) (Luettu 05.02.10)

Tilastokeskuksen tilastot 2008: Alkoholin kulutus.
http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2009/liitetaulukot/Tr07_09_liitetaulukot.pdf (Luettu 20.12.09)

Tilastokeskuksen tilastot 2008: Väkivalta, rikollisuus.
http://www.stat.fi/til/polrik/2009/03/polrik_2009_03_2009-10-16_tau_001.fi.html (luettu 20.12.09)

Työturvallisuuslaki 738/2002

Valtioneuvoston asetus luvanvaraisen teletoinnin taajuusvarauksista

Vauhkonen, E. 2010. Keski-Suomen Pelastuslaitoksen, Jyväskylän paloaseman sairaankuljetus-esimies. Haastattelu 5.2.2010.

Liite 1

1 (4)

Poliisiyhteistyötilanteiden toiminta-ohjeen palautelomake

Tämän lomakkeen tarkoitus on kerätä tietoa epäkohdista ja ongelmista joka liittyy uuteen ohjeistukseen. Palautteen avulla ohjeistusta kehitetään. Lomake täytetään **jokaisen poliisiyhteistyö tehtävän jälkeen** ja lähetetään lopussa olevien ohjeiden mukaan. **Tiedot kerätään 1.3.2010 – 30.5.2010 väliseltä ajalta.** Kokeiluun osallistuu Jyväskylä ja sen välittömässä läheisyydessä olevat paloasemat sekä Keski-Suomen poliisilaitos.

Yksikkö? _____

Ohjeistus jonka alla toimittu? (ensihoito, pelastus, evy) _____

Mikä / mitkä olivat ohjeistuksen ongelmat?

Ehdotuksesi ongelmien korjaamiseksi:

Onko ohjeistusta helppo noudattaa? _____

Millaisena koit ohjeistuksen seuraamisen tehtävällä?

Palautteet lähetetään seuraavien ohjeiden mukaan:

ENSIHOIDON, PELASTUSTOIMEN JA POLIISIN OSALTA → kai.lahtinen@jkl.fi

ENSIVASTEEN OSALTA

→ FAX. 014-211 944
(Reijo Hirvi)

Yhteistyö terveisin

Allan Hiltunen ja Kai Lahtinen



Poliisiyhteistyötilanteiden toiminta-ohje: Pelastustoimi

JOHTOSUHTEET	Poliisi
PUHERYHMÄT	POLIISI-P3/P11: KSU VIR KUTSU Jonka jälkeen toimintakanava alueellinen POPE . Yksikkö- Yksikkö MÄÄRÄTTY puheryhmä
ENNEN TEHTÄVÄÄ	<ol style="list-style-type: none">1. Esitiedot hätäkeskukselta<ul style="list-style-type: none">- Karkea kuva tilanteesta- Arvioi tilanteeseen sopivat resurssit, pyydä tarvittaessa lisää- Ilmoita hätäkeskukselle johtovastuussa oleva yksikkö
MATKALLA KOHTEESEEN	<ol style="list-style-type: none">2. Pelastustoiminnan johtaja ota yhteys poliisin kenttäjohtajaan KSU VIRKUTSU puheryhmässä ja siirrä keskustelu alueellinen POPE puheryhmään, josta saat<ul style="list-style-type: none">- Tilannekuvan- Tulokynnyksen- Tilannekuvapäivityksen 20 min väleinKenttäjohtajan halutessa yhteydenpito siirretään tilannekeskukseen tai tilannejohtajalle KUTSUT: KENTTÄJOHTAJA=JYVÄ 1 TILANNEKESKUS=METSO TILANNEJOHTAJA=TILANNE 13. Johtovastuu Pelastustoimen yksiköistä Lähdön pelastustoiminnan johtaja, ilmoita johtovastuun vaihdosta TILANNE 1, KEHÄ, YKSIKÖT4. Mikäli tulokynnystä ei ole määrätty, on se 500m kohteesta, tai tilanteen mukaan, niin ettei näköyhteyttä kohteeseen, etsi yksikölle suojaisa paikka5. Anna Toiminta-ohjeet ajoissa muille yksiköille, (tulokynnys, liikkumiskuri ym.) MÄÄRÄTYSSÄ puheryhmässä
SAAVUTTAESSA KOHTEESEEN	<ol style="list-style-type: none">6. Tilannekuvan tarkentaminen → huomioi muuttuvat ja liikkuvat tilanteet6. Ilmoittaudu tulokynnyksellä poliisin tilannejohtajalle TILANNE 1, ilmoita resurssit7. Arvioi tilanteeseen sopivat resurssit, vapauta tarvittaessa8. Hakeudu poliisin tilannejohtajan luokse, turvallisuus huomioiden ja tilannejohtajan luvalla. Ilmoita olevasi pelastustoiminnan johtaja9. Pidä huoli tilannekuva päivityksen saamisesta 20 min välein10. Välitä tilannekuvaa yksiköille 20min välein MÄÄRÄTYSSÄ puheryhmässä11. Arvioi / suunnittele alustava toimintamalli<ul style="list-style-type: none">- Yksiköiden sijoittelu kohteessa- Ensisijainen toiminta yksikkö- Vain tarvittavat yksiköt varsinaiselle toiminta-alueelle





KOhteessa	<p>12. Pidä P3 tilanteen tasalla, mikäli ei paikalla</p> <p>13. Kohdetta ei lähestytä, ennen kun poliisi antaa luvan</p> <p>14. Huomioi yksiköiden sijoittelu kohteessa, pitkät etäisyydet antavat suojaa yksikölle eritoten tilanteessa jossa on räjähdde vaara tai tilanne edelleen päällä</p> <p>15. Luvan tullessa, pelastustoiminnan johtaja ohjaa toimintaa</p> <ul style="list-style-type: none">- Varmista onko tilanne ja uhka edelleen päällä- Jos tilanteeseen liittyy räjähdysvaara tms., mieti tarkkaan käytettävä taktiikka. Esim. ulkopuolelta sammuttaminen, mitkä ovat riskit / hyödyt- Mahdollisuus toimia tilannepaikalla, mitä saa tehdä (todistusaineisto)
TEHTÄVÄN JÄLKEEN	<p>16. Tilanteen hallittu purku</p> <ul style="list-style-type: none">- Keskustele tilannejohtajan kanssa- Nopea palaute (mikä toimi, mikä ei)- Mikäli mahdollista hoida tilanne kasvotusten <p>17. Ilmoita yksiköille ja hätäkeskukseen tilanteen päättymisestä</p> <ul style="list-style-type: none">- Yksikkökohtainen palaute
TUKITOIMINNOT	<p>Huomioi etupainotteisesti tukitoiminnot, joita voit hätäkeskuksen kautta pyytää:</p> <p>Pyydä hätäkeskusta hälyttämään <u>sosiaalitoimen ohjeen mukaan</u> kyseiseen tilanteeseen sopivat tukitoiminnot: MOBILE, SPR, SOSIAALIPÄIVYSTYS</p> <p>JYVÄSKYLÄN LIIKENNE/LINJA-AUTON TARVE:</p> <p>HUOM!</p> <p>Pitkäkestoiset tilanteet: Järjestä huolto</p> <p>TIEDOTTAMINEN:</p> <p>POLIISI=POLIISIJOHTOISET TILANTEET P3/P2=PELASTUSVIRANOMAISTEHTÄVÄT SAIRAALA=POTILAIDEN TILA</p>



Keski-Suomen Pelastuslaitos
ensihoidon ja poliisin yhteistyöohje

Liite 3
3 (4)

Poliisiyhteistyötilanteiden toiminta-ohje: Ensihoito

JOHTOSUHTEET		Poliisi
PUHERYHMÄT	POLIISI-SAKU: KSU VIR KUTSU Jonka jälkeen toimintakanavalle alueellinen POSA . SAKU – SAKU KSU SAKU .EVY-SAKU KUNTARYHMÄ	
ENNEN TEHTÄVÄÄ	1. Esitiedot hätäkeskukselta <ul style="list-style-type: none">- Karkea kuva tilanteesta- Arvioi tilanteeseen sopivat resurssit, pyydä tarvittaessa lisää- Ilmoita hätäkeskukselle lääkinnallisessä johtovastuussa oleva yksikkö	
	2. 1.hälytetty ensihoitoyksikkö: ota yhteys poliisin kenttäjohtajaan KSU VIRKUTSU puheryhmässä ja siirrä keskustelu alueellinen POSA puheryhmään, josta saat <ul style="list-style-type: none">- Tilannekuvan- Tulokynnyksen- Tilannekuvapäivityksen 20 min välein Kenttäjohtajan halutessa yhteydenpito siirretään tilannekeskukseen tai tilannejohtajalle KUTSUT: KENTTÄJOHTAJA=JYVÄ 1 TILANNEKESKUS=METSO TILANNEJOHTAJA=TILANNE 1	
MATKALLA KOHTEESEEN	3. Johtovastuu tilanteesta on yleensä 1.hälytetyllä yksiköllä. Tarvittaessa johtovastuu voidaan siirtää toiselle yksikölle, tällöin ilmoitus asiasta POLIISI, SAKUT, KEHÄ 4. Mikäli tulokynnystä ei ole määrätty, on se 500m kohteesta, tai tilanteen mukaan, niin ettei näköyhteyttä kohteeseen, etsi yksikölle suojaisa paikka. Pue suojavarusteet 5. Toiminta-ohjeet ajoissa muille yksiköille (tulokynnys, suojaustaso, liikkumiskuri ym.), anna ensihoitoyksiköille toimintakanavaksi KSU SAKU puheryhmä	
SAAVUTTAESSA KOHTEESEEN	6. Ilmoittaudu tulokynnyksellä poliisin tilannejohtajalle TILANNE 1, ilmoita resurssit 7. Arvioi tilanteeseen sopivat resurssit, vapauta tarvittaessa 8. Hakeudu poliisin tilannejohtajan luokse, turvallisuus huomioiden ja tilannejohtajan luvalla. Huomioitu selkeästi lääkinnalliseksi johtajaksi 9. Pidä huoli tilannekuva päivityksen saamisesta 20 min välein 10. Välitä tilannekuvaa sairaankuljetus yksiköille 20 min välein KSU SAKU puheryhmässä ja ensivasteyksikölle KUNTARYHMÄSSÄ 11. Tee sairaalaan / tk ennakoiva ilmoitus tilanteesta, pidä ajan tasalla 12. Mieti taktisen ensihoitoryhmän tarve poliisin tilannejohtajan kanssa <ul style="list-style-type: none">- Poliisi päättää hälyttämisestä	





KOHTEESSA	<p>13. Kohdetta ei lähestytä, ennen kun poliisi antaa luvan</p> <p>14. Luvan tullessa poliisilta, lääkinnällinen johtaja ohjaa toimintaa, yksiköt eivät liiku ennen lääkinnällisen johtajan lupaa</p> <ul style="list-style-type: none">- Varmista onko kyseessä hätä evakuointi vaaralliselta alueelta- Mahdollisuus toimia kohtaamispaikalla <p>15. Kuljetukseen lähdetäessä lääkinnällinen johtaja ilmoittaa tilannejohtajalle tilanteen ja jäljelle jäävät resurssit</p> <p>16. Usean potilaan tilanteessa lääkinnällinen johtaja ei poistu tilannepaikalta ennen tilanteen päättymistä</p>
TEHTÄVÄN JÄLKEEN	<p>17. Tilanteen hallittu purku</p> <ul style="list-style-type: none">- Keskustele tilannejohtajan kanssa- Nopea palaute (mikä toimi, mikä ei)- Mikäli mahdollista, hoida tilanne kasvotusten <p>18. Ilmoita yksiköille, hätäkeskukselle ja sairaalaan tilanteen päättymisestä</p> <ul style="list-style-type: none">- Yksikkökohtainen palaute- Muista myös tk, mikäli se on aktivoitu tilanteeseen
TUKITOIMINNOT	<p>Huomioi etupainotteisesti tukitoiminnot, joita voit hätäkeskuksen kautta pyytää:</p> <p>Pyydä hätäkeskusta hälyttämään <u>sosiaalitoimen ohjeen mukaan</u> kyseiseen tilanteeseen sopivat tukitoiminnot: MOBILE, SPR, SOSIAALIPÄIVYSTYS</p> <p>JYVÄSKYLÄN LIIKENNE/LINJA-AUTON TARVE:</p> <p>KAUPUNGIN VARIKKO/LÄMMIN ISO TILA:</p> <p>HUOM!</p> <p>Pitkäkestoiset tilanteet: järjestä huolto</p> <p>TIEDOTTAMINEN:</p> <p>POLIISI=POLIISIJOHTOISET TILANTEET P3/P2=PELASTUSVIRANOMAISTEHTÄVÄT SAIRAALA= POTILAIDEN TILA</p>



Poliisiyhteistyötilanteiden toiminta-ohje: Ensivaste

JOHTOSUHTEET

Poliisi – Lääkinnällinen johtaja

PUHERYHMÄT

POLIISI-EVY: **KSU VIR KUTSU** Jonka jälkeen toimintakanavalle alueellinen **POPE**, EVY-SAKU **OMA KUNTARYHMÄ**

ENNEN TEHTÄVÄÄ

1. Esitiedot hätäkeskukselta

- Karkea kuva tilanteesta
- Arvioi tilanteeseen sopivat resurssit, pyydä tarvittaessa lisää
- Huomioi että tehtävä voi vaatia myös sammutus ja pelastustoimen töitä

MATKALLA KOHTEESEEN

2. 1.hälytetty ensivasteyksikkö: ota yhteys poliisin kenttäjohtajaan **KSU VIRKUTSU** puheryhmässä ja siirrä keskustelu alueellinen **POPE** puheryhmään, josta saat

- Tilannekuvan
- Tulokynnyksen (katso kohdat 4,5)
- Tilannekuvapäivityksen 20 min välein

Kenttäjohtajan halutessa yhteydenpito siirretään tilannekeskukseen tai tilannejohtajalle

**KUTSUT: KENTTÄJOHTAJA=JYVÄ 1
TILANNEKESKUS=METSO
TILANNEJOHTAJA=TILANNE 1**

3. Lääkinnällinen johtovastuu tilanteesta on 1.hälytetyllä saku-yksiköllä.

4. Mikäli tulokynnystä ei ole määrätty, on se 500m kohteesta, tai tilanteen mukaan, niin ettei näköyhteyttä kohteeseen, etsi yksikölle suojaista paikka.

5. Tulokynnyksellä huomioi liikkumiskuri. Koko miehistö pysyy yksikössä.

SAAVUTTAESSA KOHTEESEEN

6. Ilmoittaudu tulokynnyksellä poliisin tilannejohtajalle alueellinen **POPE** puheryhmässä **TILANNE 1**, ilmoita resurssit

7. Hakeudu poliisin tilannejohtajan luokse, tilannejohtajan luvalla ja turvallisuus huomioiden. Huomioitu selkeästi ensivaste henkilöksi. Käytä tunniste asua mikäli mahdollista.

8. Pidä huoli tilannekuva päivityksen saamisesta 20 min välein siihen asti kunnes sairaankuljetus yksikkö on kohteessa.

9. Välitä tilannekuvaa yksiköille 20 min välein omassa **KUNTARYHMÄSSÄ**, huolehdi että lääikinnällinen johtaja saa tiedot.





Liite 4

4 (4)

KOHITESSA	<p>10. Kohdetta ei lähestytä, ennen kun poliisi antaa luvan</p> <p>11. Luvan tullessa poliisilta, lääkinnällinen johtaja ohjaa toimintaa, yksiköt eivät liiku ennen lääkinnällisen johtajan lupaa</p> <p>12. Mikäli tilanne vaihtuu pelastustoimen alaiseksi tehtäväksi, ilmoita lääkinnälliselle johtajalle toimenkuvan muuttumisesta ja siirry käyttämään pelastustoimen ohjetta</p>
TEHTÄVÄN JÄLKEEN	<p>13. Tilanteen hallittu purku</p> <ul style="list-style-type: none">- Keskustele tilannejohtajan kanssa- Nopea palaute (mikä toimi, mikä ei)- Mikäli mahdollista hoida tilanne kasvotusten
TUKITOIMINNOT	<p>HUOM!</p> <p>Pitkäkestoiset tilanteet: järjestä huolto</p> <p>TIEDOTTAMINEN:</p> <p>POLIISI=POLIISIOHJOISET TILANTEET P3/P2=PELASTUSVIRANOMAISTEHTÄVÄT SAIRAALA= POTILAIEN TILA ENSIVASTE YKSIKKÖ EI TIEDOTA MITÄÄN ENSIVASTE YKSIKKÖÄ KOSKEE SALASSAPITOVELVOLLISUUS</p>